

Module-omschrijvingen 2023-2024

Inhoud

Domein Leren	3
LTAO2 Taalontwikkeling en diversiteit	3
LTAO3 Taalstimulering	3
LTAO4 Lezen met begrip in samenhang met taaldomeinen en andere vakken	4
LTAO5 Ontluikende en beginnende geletterdheid en dyslexie.....	5
LTAO6 Gevorderde geletterdheid en dyslexie	5
LTAO7 Dyslexie in voortgezet- en beroepsonderwijs.....	6
LTAO8 Hoor- en spraakontwikkeling	7
LRWO1 Beginnende gecijferdheid en basisvaardigheden van rekenen/wiskunde.....	7
LRWO2 Gevorderde gecijferdheid en rekenen in de bovenbouw van het po	8
LRWO3 Rekenen/wiskunde in vo en mbo	9
LMOT1 Motorisch leren, fijne motoriek en handschriftontwikkeling.....	9
LMOT2 Motorische ontwikkeling, motorisch leren en licht motorische hulpvragen	10
LMOT3 Gedrag en motoriek.....	11
LBGH1 Theoretische kennis begaafdheid.....	11
LBGH2 Leerstofgerelateerde interventies/leerarrangementen begaafdheid.....	12
LBGH3 Niet leerstof gerelateerde interventies begaafdheid	12
LBGH4 Onderpresteren	12
LVLB1 Orthopedagogisch handelen bij leerlingen met verstandelijke / lichamelijke beperking.....	13
LVLB3 Orthodidactisch handelen bij leerlingen met verstandelijke/lichamelijke beperking	14
LVLB4 Onderwijs en leerlingen met ernstige meervoudige beperking (EMB)	14
Domein Gedrag	15
GSEL1 Sociaal-emotioneel leren: basisondersteuning gedrag	15
GSEL2 Sociaal emotioneel leren: intensieve interventies	16
GSEL3 Sociaal emotioneel leren: specifieke ondersteuning en onderwijszorgarrangementen	16
GSEL4 Handelen in complexe onderwijssituaties met betrekking tot externaliserend gedrag.....	17
GSEL5 Handelen in complexe onderwijssituaties met betrekking tot internaliserend gedrag.....	18
GDRM1 Passend Creatief: drama en spel.....	19
GDRM2 Passend Creatief: beeld en muziek.....	20
GAUS1 Autisme, beeldvorming en zintuiglijke waarneming.....	21
GAUS2 Educatieve strategieën en communicatie bij autisme	22
GAUS3 Autisme binnen de verschillende levensdomeinen	23

GAUS4 Bevorderen van zelfmanagement bij autisme	23
GJKD2 Spelen en omgaan met vrije tijd	24
GJKD3 Gesprekken met jonge kinderen.....	25
GJKD4 Begeleiden van spelen en vrije tijd	26
GJKD5 Afstemmen met ontwikkelingsmaterialen.....	27
Domein Begeleiden	28
BCOM1 Communicatie binnen begeleidingsprocessen	28
BCOA1 Coaching binnen begeleidingsprocessen	28
BLOB1 Coaching op talentontwikkeling: visie op levensloopbanen	29
BLOB2 Levensloopbaanbegeleiding: regie en eigenaarschap	30
BLOB4 Professionele levensloopbaanbegeleiding in een veranderende samenleving	30
BBBO1 Beeldbegeleiding en interactie analyse	31
BBBO2 Begeleiderscommunicatie bij beeldbegeleiding	32
BBBO3 Beeldbegeleiding en planmatig begeleiden	32
BPOD1 Principes van oplossingsgericht denken	33
BLEI1 Leiderschap in onderwijs	33
BLEI2 Begeleiden van veranderingsprocessen	34
BLEI3 Persoonlijk leiderschap.....	35
BOMG1 Ouders en school	35
BOMG2 Interprofessioneel handelen	36
BOMG3 Planmatig werken aan ondersteuningsstructuren	37
Geldig voor alle domeinen	38
DIF1 Waarderen van verschillen	38
NEU1 Neuropsychologie 1.....	38
NEU2 Neuropsychologie 2.....	39
BOT1 Betekenisvol onderwijs voor de toekomst 1	40
BOT2 Betekenisvol onderwijs voor de toekomst 2	40
Modules onderzoek.....	42
OPSB Photovoice onderzoek: Sense of Belonging	42
OSIC Storytelling: Inclusieve Taal en toegankelijkheid.....	42

Domein Leren

LTAO2 Taalontwikkeling en diversiteit

Taal speelt in het onderwijs een grote rol, zowel als doel (leren lezen, schrijven) en als middel (kennisoverdracht, kennisverwerving). Leerlingen met spraak- en taalproblemen (taalzwakke en/of meertalige leerlingen) hebben een grotere kans op leerproblemen, zoals lees- en schrijfproblemen waardoor ook andere schoolse vaardigheden zich minder goed ontwikkelen. De inhoud van deze module is specifiek gericht op leerlingen waarvan de taalontwikkeling extra ondersteuning vraagt; primair of secundair van invloed op leerontwikkeling en/of gedrag. Doel van de module is kennis, vaardigheid en attitude uiteen te zetten op het gebied van taalontwikkeling en taalfuncties, zodat je inzicht krijgt in het belang van de specifieke (preventieve) begeleiding aan (meertalige) leerlingen met taal -en spraakproblemen. De module is bedoeld voor onderwijsprofessionals die zich willen specialiseren in het begeleiden van leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften op het gebied van taal -en spraakproblematiek. De inhoud van deze module is gebaseerd op relevante en actuele nationale en internationale (onderzoeks)literatuur. Tijdens de modules zal rekening worden gehouden met de praktijkcontext in verschillend typen van (speciaal) onderwijs.

Thema's

- Voorwaarden voor taalverwerving en taalverwerking
- Taalinhoud, taalvorm en taalgebruik
- Meertaligheid, NT2
- Taalattitude
- Taalgericht vakonderwijs
- Woordenschat en begripsuitbreiding
- Relatie-/doelonderzoek en de eigen onderwijspraktijk

Na deze module kun je:

- de invloed van de omgeving binnen taalverwerving van een leerling onderkennen, heb je zicht hoe in de onderwijspraktijk aandacht aan taalverwerving wordt besteed en interactief taalonderwijs vorm krijgt;
- visie op de begeleiding van meertalige leerlingen koppelen aan aspecten van meertalige ontwikkeling en van hieruit ontwikkelingskansen bieden aan leerlingen;
- vanuit verschillende perspectieven woordenschatdidactiek kritisch analyseren op toepasbaarheid en dit gebruiken in de praktijk;
- spraak -en taalontwikkeling analyseren op taalbegrip en taalproductie in en hiermee bijdragen aan taalondersteuning.

LTAO3 Taalstimulering

Door middel van communicatie wordt (mondelling) taal geleerd door leerlingen. Wanneer het vermogen of de behoefte om te communiceren beperkt is, is dit van invloed op de gehele taalontwikkeling. Deze leerlingen hebben een specifieke onderwijsbehoefte waarbij 'taalstimulering' centraal staat. De inhoud van deze module richt zich op leerlingen die beperkt zijn in hun mondelinge taal en communicatie, maar wél tot spreken komen. Voor leerlingen met een communicatiebeperking is het van belang dat je je verdiept in de wijze waarop zij taal leren. Taal leren door middel van communicatie vraagt om voortdurende interactie tussen de spreker en de ontvanger. Bijvoorbeeld door communicatievormen te kunnen hanteren in aansluiting op de behoefte van de leerling, omdat de aard van de belemmering de relatie en het gedrag van de leerling kunnen beïnvloeden. Het doel van deze module is zicht krijgen op de functie van taalleren door middel van communicatie. Het gesprek én de betekenis van het visualiseren (in taal) staan centraal. Je dient kritisch te

kunnen reflecteren op je eigen rol tijdens dit proces. In kennis, vaardigheid en attitude is te zien hoe op specifieke onderwijsbehoeften van de leerling met een communicatiebeperking wordt afgestemd.

De inhoud is specifiek gericht op leerlingen met een onderwijsbehoefte aan taalstimulering; primair of secundair van invloed op leerontwikkeling en/of gedrag. Tijdens de module wordt rekening gehouden met praktijkcontexten in verschillende typen (speciaal) onderwijs.

Thema's:

- Taal leren middels communicatie: als doel of als middel?
- De essentie van visualiseren: daar staat wat ik vertel!
- Taalbeschouwing & metalinguïstiek
- Doelgericht vragen stellen
- Aandacht voor verschillende onderwijsbehoeften:
- (o.a. autisme, slechthorenden, ernstige spraak,-en taalstoornissen, selectief mutisme, meertaligheid)

Na deze module kun je:

- Communicatiebeperkingen en behoefte van taalleren (h)erkennen, verklaren en daarop afstemmen.
- Functie van taalleren als 'doel of middel' en taalbeschouwing in communicatie onderkennen en daarop afstemmen
- Het verloop van een gesprek en vraagstelling analyseren en aanpassen aan de onderwijsbehoefte van de leerling én het onderwijsdoel van het moment.
- De communicatie versterken door te visualiseren (in taal) en doelgericht te werken.

LTAO4 Lezen met begrip in samenhang met taaldomeinen en andere vakken

Begrijpen van taal is een actief en complex proces waarbij de lezer voortdurend betekenis toekent aan de informatie die hij krijgt. Achtergrondkennis, woordkennis, metacognitie, vlot technisch kunnen lezen en taalvaardigheid zijn daarbij van cruciaal belang. Voor het lezen met begrip is meer nodig. Tijdens de bijeenkomsten ervaar je zelf de complexiteit, vertaal je deze ervaring naar theorie en naar (implicaties voor) het onderwijsaanbod op school-, groeps- en leerlingniveau. Hoe beter de samenhang tussen de taaldomeinen en andere vakken, hoe meer mogelijkheden leerlingen hebben om zich te richten op de inhoud van de taal. Om optimaal te werken aan lezen met begrip is het noodzakelijk dat je inzicht hebt in verschillende actuele (inter)nationale ontwikkelingen en visies. Vanuit een onderzoekende houding kun je binnen jouw praktijk signaleren, krijg je inzichten om tot een ontwerp te komen dat je kunt realiseren en evalueren. Dit alles kun je vanuit de triade beargumenteren en verantwoorden. Je maakt zelf een keuze uit de (verdiepende) literatuur op basis van jouw werkveld. Het delen van praktijkervaringen en inzichten uit de literatuur en het ontwikkelen van een visie op lezen met begrip, neemt een belangrijke plaats in bij iedere bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten zal rekening worden gehouden met praktijkcontexten in het primair, voortgezet, beroeps- en speciaal onderwijs.

Thema's:

- Factoren die invloed hebben op lezen met begrip
- Taaldomeinen en vakken in samenhang, waaronder taalgericht vakonderwijs
- Onderwijsbehoeften bij lezen met begrip signaleren
- Ontwikkelingskansen voor alle leerlingen creëren

Na deze module kun je:

- op een planmatige manier de ontwikkeling van leerlingen en het onderwijsaanbod op het gebied van lezen met begrip in jouw praktijk onderzoeken op school-, groeps- en leerlingniveau
- vanuit de triade onderbouwde keuzes maken om een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van jouw praktijk, in samenspraak met betrokkenen.

LTA05 Ontluikende en beginnende geletterdheid en dyslexie

Al op jonge leeftijd komen kinderen in aanraking met onze geletterde maatschappij. Zij zien dagelijks mensen lezen, appen en met een computer of tablet werken. Al vroeg kan de ontwikkeling van geletterdheid gestimuleerd en gevolgd worden en kan het aanbod afgestemd worden op de onderwijsbehoeften van leerlingen. In deze module vind je handvatten voor adequate begeleiding van leerlingen bij de ontwikkeling van geletterdheid. Ook is er aandacht voor tijdige signalering van risicofactoren voor dyslexie en preventieve interventies.

Onder beginnende geletterdheid verstaan we voorbereidend lezen (kleuters) en aanvankelijk lezen (groep 3 / leerjaar 1). Deze module schenkt ook aandacht aan de fase van de ontluikende geletterdheid (0 tot 4 jaar). Om optimaal te werken aan ontluikende en beginnende geletterdheid is het noodzakelijk dat je inzicht hebt in verschillende actuele (inter)nationale ontwikkelingen en visies. Vanuit een onderzoekende houding kun je binnen het onderwijsaanbod in jouw praktijk signaleren, krijg je inzichten om tot een ontwerp te komen dat je kunt realiseren en evalueren. Dit alles kun je vanuit de triade beargumenteren en verantwoorden. Je maakt zelf een keuze uit de (verdiepende) literatuur op basis van jouw werkveld. Het delen van praktijkervaringen en inzichten uit de literatuur en ontwikkelen van een visie op ontluikende en beginnende geletterdheid en preventie van dyslexie, neemt een belangrijke plaats in bij iedere bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten zal rekening worden gehouden met praktijkcontexten in het voorschoolse, (speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs. De bijeenkomsten richten zich op de ontwikkeling van geletterdheid in de leeftijdsgroep 0-7 jaar, tot en met de fase van het aanvankelijk lezen.

Thema's

- Actuele wetenschappelijke inzichten over effectief onderwijsaanbod en interventies bij ontluikende en beginnende geletterdheid
- Voorbereidend en aanvankelijk lezen, fonologische en fonemische ontwikkeling, elementaire leeshandeling
- Invented spelling en creatief schrijven, inclusief motorische aspecten
- (Voor)leesplezier, de leesomgeving op school en thuis
- Volgen van leerlingen bij de ontwikkeling van beginnende geletterdheid
- Signalen, risicofactoren en preventieve interventies met betrekking tot dyslexie

Na deze module kun je:

- op een planmatige manier de ontwikkeling van leerlingen en het onderwijsaanbod op het gebied van ontluikende en beginnende geletterdheid en dyslexie in jouw praktijk onderzoeken op school -, groeps- en leerlingniveau
- vanuit de triade onderbouwde keuzes maken om een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van jouw praktijk, in samenspraak met betrokkenen

LTA06 Gevorderde geletterdheid en dyslexie

Elke dag wordt vaardigheid in lezen en spellen gevraagd: het lezen van ondertitels, etiketten en bijsluiters, het lezen en invullen van formulieren, etc. Het soepel functioneren in onze samenleving vraagt functionele geletterdheid. Als leerlingen de techniek van lezen en spellen onvoldoende onder de knie krijgen, missen ze grote delen van het onderwijsaanbod. Als

leerlingen onvoldoende adequate begeleiding krijgen en dyslexie niet tijdig onderkend wordt, ontstaat er frustratie van talent.

Om optimaal te werken aan gevorderde geletterdheid en ondersteuning bij dyslexie is het noodzakelijk dat je inzicht hebt in verschillende actuele (inter)nationale ontwikkelingen en visies. Vanuit een onderzoekende houding kun je binnen het onderwijsaanbod in jouw praktijk signaleren, krijg je inzichten om tot een ontwerp te komen dat je kunt realiseren en evalueren. Dit alles kun je vanuit de triade beargumenteren en verantwoorden. Je maakt zelf een keuze uit de (verdiepende) literatuur op basis van jouw werkveld. Het delen van praktijkervaringen en inzichten uit de literatuur en ontwikkelen van een visie op gevorderde geletterdheid en dyslexie neemt een belangrijke plaats in bij iedere bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten zal rekening worden gehouden met praktijkcontexten in het (speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs. De bijeenkomsten richten zich op de ontwikkeling van geletterdheid in de leeftijdsgroep 7-13 jaar, vanaf de fase van het voortgezet technisch lezen.

Thema's:

- Fasen en doelen van het voortgezet lezen en spellen
- Relatie lezen, spelling en dyslexie
- Onderwijsbehoeften van leerlingen met leesproblemen en/of dyslexie
- Afstemming tussen leerling – ouders – onderwijsinstelling - gezondheidszorg (ketenzorg)
- Comorbiditeit
- Dyslexiebeleid

Na deze module kun je:

- op een planmatige manier de ontwikkeling van leerlingen en het onderwijsaanbod op het gebied van gevorderde geletterdheid en dyslexie in jouw praktijk onderzoeken op school-, groeps- en leerlingniveau
- vanuit de triade onderbouwde keuzes maken om een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van jouw praktijk, in samenspraak met betrokkenen.

LTA07 Dyslexie in voortgezet- en beroepsonderwijs

Centraal in deze module staan de aanpak van moderne vreemde talen en (vak)taal en de consequenties voor leerlingen met lees- spellingproblemen en/of dyslexie. Ook de daarmee samenhangende sociaal emotionele problemen komen aan bod. In de module wordt gewerkt met de referentieniveaus taal (1F-4F) en het Europees Referentiekader (ERK).

Om optimaal te werken aan geletterdheid en ondersteuning bij dyslexie bij Nederlands, de moderne vreemde talen en andere vakgebieden in vo en beroepsonderwijs is het noodzakelijk dat je inzicht hebt in verschillende actuele (inter)nationale ontwikkelingen en visies. Vanuit een onderzoekende houding kun je binnen het onderwijsaanbod in jouw praktijk signaleren, krijg je inzichten om tot een ontwerp te komen dat je kunt realiseren en evalueren. Dit alles kun je vanuit de triade beargumenteren en verantwoorden. Je maakt zelf een keuze uit de (verdiepende) literatuur op basis van jouw werkveld. Het delen van praktijkervaringen en inzichten uit de literatuur en ontwikkelen van een visie op geletterdheid en dyslexie in jouw werkveld, neemt een belangrijke plaats in bij iedere bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten zal rekening worden gehouden met praktijkcontexten in het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs (leeftijd 12+).

Thema's:

- Taalbeleid en dyslexiebeleid
- De achtergronden van taalvaardigheidsproblemen
- Taalbewust onderwijs en taalgericht vakonderwijs
- Receptieve en productieve taalvaardigheden: lezen, luisteren, spreken/gesprekken voeren en schrijven
- Samenwerking met collega's in andere vaksecties en overleg met andere professionals

- Belang van woordenschat(onderwijs) en kennis van de wereld
- Effectieve interventies, faciliteiten en ondersteuning

Na deze module kun je:

- op een planmatige manier de ontwikkeling van leerlingen en het onderwijsaanbod op het gebied van geletterdheid en dyslexie in jouw praktijk onderzoeken op school -, groeps- en leerlingniveau
- vanuit de triade onderbouwde keuzes maken om een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van jouw praktijk, in samenspraak met betrokkenen.

LTA08 Hoor- en spraakontwikkeling

Het pedagogische/didactisch denken en handelen van leraren van leerlingen met een communicatieve beperking vraagt om kennis over horen, luisteren en spreken. Daarnaast wordt in deze module aandacht besteed aan de invloed van hoor en/of spraakproblemen op de ontwikkeling van de leerling. De inhoud is specifiek gericht op leerlingen met een communicatiebeperking; primair of secundair van invloed op leerontwikkeling en/of gedrag. Tijdens de module wordt rekening gehouden met de praktijkcontext in verschillend type (speciaal) onderwijs. De inhoud van deze module is gericht op de betekenis van hoor- en spraakstoornissen voor de leerling en zijn omgeving. Mogelijke oorzaken en gevolgen worden besproken.

Thema's:

- Betekenisverlening: horen, luisteren, waarnemen
- Werking van het oor
- Slechthorendheid en Cochleaire implantatie (C.I.)
- Toon- en (spraak)audiogrammen lezen en interpreteren
- Auditieve verwerkingsproblematiek / luisterproblemen
- Articulatieproblemen: o.a. broddelen, stotteren, dyspraxie
- Afwijkende mondgewoonten

Na deze module:

- heb je zicht op de betekenis van hoor- en spraakproblemen voor de leerling en zijn omgeving.
- Heb je zicht op oorzaken van hoor- en spraakproblemen en gevolgen daarvan
- Kun je een relatie leggen tussen mogelijke gevolgen (voor leerling en leerkracht) van deze beperking en de onderwijsmogelijkheden die van belang zijn voor leerlingen met hoor, en spraakproblemen.

LRW01 Beginnende gecijferdheid en basisvaardigheden van rekenen/wiskunde

In deze module gaan we in op de ontwikkeling van beginnende gecijferdheid en rekenvaardigheden bij leerlingen. Vanuit het ontstaan van getalbegrip bij jonge kinderen gaan we in op de ontwikkeling van de basisvaardigheden rekenen. Onder basisvaardigheden verstaan we de basisbewerkingen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen) tot 100. In deze module ligt de nadruk op de onderbouw van het basisonderwijs (tot en met groep 5).

In de module ga je onderzoeken hoe en welke inzichten leerlingen kunnen ontwikkelen en wat leerlingen nodig hebben om tot gecijferdheid te komen, bij een al of niet spontane ontwikkeling. We gaan in op pedagogische en didactische effectieve interventies voor de hele groep, voor lichte en matige rekenproblemen en voor ernstige rekenproblemen. Hierbij komen diverse theoretische perspectieven aan de orde. Het doel is om planmatig en kritisch onderzoekend de ondersteuning van leerlingen in hun rekenontwikkeling vormgeven.

De thematiek van deze module is voornamelijk gericht op po. De module biedt voor geïnteresseerden uit vo en mbo ook bruikbare achtergronden.

Thema's:

- Kernconcepten binnen reken/wiskundeonderwijs
- Pedagogische en didactische perspectieven met betrekking tot beginnende gecijferdheid en basisvaardigheden
- Ontwikkelingskansen bij de ontwikkeling naar beginnende gecijferdheid en basisvaardigheden rekenen
- Preventief, diagnostiserend reken/wiskunde onderwijs: onderwijsbehoeften vaststellen
- Zicht krijgen op strategieën en modellen van leerlingen bij de basisvaardigheden van het rekenen (getalbewerkingen tot 100)
- Succesvolle interventies en ondersteunende reken/wiskunde ontwikkelingsmaterialen

Na deze module kun je:

- onderwijsbehoeften bepalen bij de ontwikkeling van reken/wiskundige kerninzichten van leerlingen, hierop afstemmen en deze vertalen in een uitdagende leeromgeving;
- op systematische wijze een analyse maken van de beginnende gecijferdheid en basisvaardigheden van leerlingen en ontwikkelingskansen bieden in het leerproces van de beginnende rekenontwikkeling;
- de ontwikkeling van de beginnende gecijferdheid en de basisvaardigheden rekenen relateren aan het schoolbeleid en dit delen met betrokkenen om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de onderwijspraktijk.

LRWO2 Gevorderde gecijferdheid en rekenen in de bovenbouw van het po

In deze module gaan we in op de ontwikkeling van gevorderde gecijferdheid en reken/wiskundevaardigheden bij leerlingen in de bovenbouw van het basisonderwijs (vanaf groep 5). We gaan in op pedagogische en didactische concepten en theorieën die ten grondslag liggen aan de ontwikkeling van strategieën en modellen in het domein van de gevorderde gecijferdheid.

In de module ga je onderzoeken hoe en welke inzichten leerlingen kunnen ontwikkelen en wat leerlingen nodig hebben om tot gevorderde gecijferdheid te komen. We gaan in op pedagogische en didactische effectieve interventies die voor de gehele groep gelden, voor lichte en matige rekenproblemen en voor ernstige rekenproblemen. Hierbij komen diverse theoretische perspectieven aan de orde. Je gaat planmatig en kritisch onderzoekend, de ondersteuning van leerlingen in hun rekenontwikkeling vormgeven.

Thema's:

- Preventief, diagnostiserend reken/wiskunde-onderwijs: onderwijsbehoeften van leerlingen met reken- en wiskundeproblemen in de bovenbouw van het po.
- Ontwikkelingskansen bieden aan leerlingen met reken- en wiskundeproblemen: ontwikkelingsperspectieven bij rekenen/wiskunde en referentieniveaus.
- Diagnostische gespreksvoering: zicht krijgen op gehanteerde strategieën en modellen van leerlingen.
- Afgestemd (ortho-)pedagogisch-didactisch handelen: effectieve interventies en werkwijzen.
- Probleemoplossende reken-/wiskundevaardigheden bij leerlingen in de bovenbouw po ontwikkelen.

Na deze module kun je:

- onderwijsbehoeften bepalen bij de ontwikkeling van reken/wiskundige kerninzichten van leerlingen, hierop afstemmen en deze vertalen in een uitdagende leeromgeving;

- op systematisch, onderbouwde wijze een analyse maken van de rekenvaardigheden van leerlingen en ontwikkelingskansen bieden in het leerproces van de rekenontwikkeling;
- de ontwikkeling van de gevorderde gecijferdheid en reken/wiskundevaardigheden relateren aan het schoolbeleid en dit delen met betrokkenen om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling het de onderwijspraktijk.

LRWO3 Rekenen/wiskunde in vo en mbo

In deze module gaan we in op het rekenen in het vo en mbo. We kijken daarbij naar rekenen als 'functionele rekenvaardigheid', die nodig is om als volwaardig burger in de maatschappij te kunnen functioneren. Daarbij spelen de referentieniveaus een rol. Ook gaan we in op de overgang van po naar vo naar mbo en kijken we naar de integratie van rekenen in andere vakken. Daarbij is de integratie met het vak wiskunde de meest voor de hand liggende en zijn er ook andere verbindingen.

Tevens ga je in de module onderzoeken hoe en welke inzichten leerlingen kunnen ontwikkelen en wat leerlingen nodig hebben om tot functionele gecijferdheid te komen. We gaan in op pedagogische en didactische effectieve interventies die, voor de gehele groep gelden, voor lichte en matige rekenproblemen en voorernstige rekenproblemen. Hierbij komen diverse theoretische perspectieven aan de orde. Je gaat aan het werk om, op planmatige en onderzoekende wijze, de ondersteuning van leerlingen in hun rekenontwikkeling vorm te geven.

Thema's:

- Preventief, diagnostiserend rekenwiskunde onderwijs: onderwijsbehoeften van leerlingen met reken- en wiskunde problemen in de bovenbouw van het po-vo-mbo.
- Ontwikkelingskansen bieden aan leerlingen bij rekenen-wiskunde en referentieniveaus.
- Diagnostische gespreksvoering: zicht krijgen op gehanteerde strategieën en modellen van leerlingen.
- Afgestemd (ortho-)pedagogisch-didactisch handelen: Succesvolle interventies en werkwijzen.
- Ondersteunende en (re) mediërende reken-wiskunde materialen en methoden.
- Probleemoplossende reken/wiskunde vaardigheden bij leerlingen in bovenbouw po, vo en mbo.

Na deze module kun je:

- binnen het domein functionele gecijferdheid en rekenen/wiskunde, ontwikkelingskansen bieden aan leerlingen in het po,vo,mbo.
- op systematische wijze een product- en procesanalyse maken en afstemmen op de rekenontwikkeling;
- functionele gecijferdheid en rekenen/wiskunde relateren aan de schoolvisie en het rekencurriculum om een bijdrage te leveren aan het innoveren van de onderwijspraktijk;
- binnen de praktijkcontext aanbevelingen doen en interventies vormgeven met betrekking tot reken/wiskunde toepassingen in het vak wiskunde en andere vakken.

LMOT1 Motorisch leren, fijne motoriek en handschriftontwikkeling

Leerlingen die beperkingen ervaren in de fijne motoriek kunnen in het onderwijs en in het dagelijkse leven moeite hebben met allerlei handelingen waarbij de fijne sturing vanuit de vingers en de handen nodig is. Zo kan een kleuter het niet voor elkaar krijgen om een driehoek uit te knippen, een basisschoolleerling kan moeite hebben met bewegingssturing waardoor leesbaar en op tempo schrijven moeilijk is en op de middelbare school is het lastig als in de lessen techniek gesoldeerd wordt en de leerling kan de fijn motorische uitvoering niet secuur maken.

Met betrekking tot motorisch leren wordt gebruik gemaakt van enkele belangrijke

leerprincipes, zoals impliciet leren, expliciet leren, interne en externe focus en krijg je inzicht in de meeste effectieve vormen van feedback.

In deze module wordt vanuit een oplossingsgerichte attitude, voor een leerling die beperkingen ervaart in de fijne motoriek, toegewerkt naar het opstellen van een handelingsplan. Met behulp van signaleringsinstrumenten wordt een analyse verricht en op basis van onderbouwde conclusies worden interventies vanuit motorische leerprincipes toegepast.

Thema's:

- Signaleren motorische beperkingen
- In kaart brengen motoriek en fijn motoriek
- Het motorisch leerproces
- Motorisch leerprofiel en begeleiding

Na deze module kun je:

- motorische beperkingen signaleren;
- meetinstrumenten voor motoriek relateren aan onderzoek en de eigen praktijk;
- het motorisch leerproces analyseren en ontwikkelingskansen bieden op het gebied van motorisch leren, de omgeving en de leerfasen;
- systematisch en onderbouwd een profiel en handelingsvoorstel vaststellen met effectieve interventies.

LMOT2 Motorische ontwikkeling, motorisch leren en licht motorische hulpvragen

In deze module wordt nader ingegaan op motorische hulpvragen die ontstaan vanuit een licht motorische stoornis. Binnen het onderwijsveld (en feitelijk in de gehele maatschappij) is een toename van de motorische problematiek merkbaar. Verklaringen en oorzaken worden gezocht in bijvoorbeeld het minder bewegen van kinderen en verkeerde voedingspatronen. Vaak is sprake van licht motorische beperkingen en deze komen regelmatig in combinatie voor met andere stoornissen op het gebied van concentratie en leren.

De leerlingen met deze problematiek vallen vaak onder de diagnose Developmental Coördination Disorder (DCD) zoals is vastgelegd in de DSM V. (juni 2013). Motorische belemmeringen kunnen zoveel energie van de leerling vragen dat deze niet, of beperkt aan leren toekomt. Er is regelmatig sprake van co morbiditeit met leerproblemen. Deze leerlingen hebben vaker en op een andere manier instructie en begeleiding nodig. Naar aanleiding van wat je in je praktijk ervaart leer je beslissingen te nemen voor een begeleidingstraject op maat voor een individuele leerling met licht motorische (maar daardoor vaak complexere) hulpvragen.

Thema's:

- Screening van motorische ontwikkeling
- Sensorische informatieverwerking
- Developmental Coördination Disorder
- Ontwikkelingsdyspraxie

Na deze module kun je:

- verbanden leggen tussen diagnostiek, neurologische achtergronden en de begeleiding van leerlingen binnen de onderwijscontext met gediagnosticeerde motorische stoornissen als DCD, SI en ontwikkelingsdyspraxie;
- licht motorische problemen analyseren in de praktijksituatie en op basis hiervan en in overleg met ouders een rapportage samenstellen en eventueel doorverwijzen;
- licht motorische problemen analyseren in de praktijksituatie en op basis hiervan en in interventies op maat verzorgen.

LMOT3 Gedrag en motoriek

Professionals die werken met leerlingen die belemmeringen ervaren in het zich eigen maken van fijn- en grof motorische vaardigheden, stellen centraal wat deze leerlingen nodig hebben om zich competent te kunnen voelen en hoe zij mee kunnen doen. Er wordt vaak voorbij gegaan aan de situaties, wanneer leerlingen binnen lessen waarbij motorische vaardigheden centraal staan specifiek gedrag vertonen (faalangstig, hyperactief, vermijdend of storend gedrag).

Vanuit een oplossingsgerichte attitude wordt voor een leerling met gedragsproblemen, een lage competentiebeleving of faalangst een handelingsplan opgesteld, op basis van de kennis uit wetenschappelijk onderzoek.

Thema's

- Motorische ontwikkeling en bewegingsscenario's voor leerlingen
- Werken met aandacht: werkhouding en motoriek
- Externaliserend en internaliserend gedrag tijdens spel en bewegingssituaties.
- Motorische faalangst en buitenspel

Na deze module kun je:

- onderbouwd vanuit concepten van motorische ontwikkeling bewegingsscenario's ontwerpen voor leerlingen;
- vanuit neuropsychologische aanknopingspunten een benadering van de werkhouding en motoriek vaststellen;
- externaliserend en internaliserend gedrag herkennen tijdens spel en bewegingssituaties en hierop afstemmen;
- consequenties voor begeleiding en leerstofaanbod onderkennen voor motorische faalangst bij buitenspel.

LBGH1 Theoretische kennis begaafdheid

Deze module vormt de basis van de modules gericht op (hoog)begaafdheid en is bedoeld voor leraren die zich, in de breedste zin van het woord, willen specialiseren in het begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen. In deze module maak je kennis met relevante theorieën over (hoog)begaafdheid.

Binnen deze module bestudeer je de belangrijkste wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van theorieën en visies ten aanzien van (hoog)begaafdheid. Je oefent met het herkennen van leer- en persoonlijkheidseigenschappen die vanuit verschillende perspectieven aan (hoog)begaafde leerlingen worden toegeschreven. Je oriënteert je op leerlingen die mogelijk in aanmerking zouden kunnen komen voor peergroeponderwijs.

Thema's:

- Concepten van (hoog)begaafdheid
- Wetenschappelijke modellen en visies over (hoog)begaafdheid
- Specifieke Leer- en Persoonlijkheidseigenschappen verbinden aan concreet waarneembaar gedrag.
- Consequenties voor begeleiding vanuit het ecologisch systeem
- Waarde van IQ-score
- Onderwijsbehoeften van de (hoog)begaafde leerling
- Toolkits (DHH, Sidi en Begaafdheid in Zicht)
- Welke (hoog-)begaafde leerlingen mogen in de plusgroep
- Leerkrachtvaardigheden voor het begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen

Wat kun je na deze module?

Je hebt op basis van (inter)nationale modellen een visie over (hoog)begaafdheid passend bij de eigen praktijk en je kunt de doelgroep (hoog)begaafde leerlingen op zorgniveau 2,3 en/of 4 onderbouwd karakteriseren.

LBGH2 Leerstofgerelateerde interventies/leerarrangementen begaafdheid

Deze module bevat inhoud om aanpassingen te verzorgen in de onderwijsarrangementen voor (hoog)begaafde leerlingen in het primair onderwijs. Deze module bouwt voort op de theoretische kennis uit LBGH1 en op jouw visie op (hoog)begaafdheid die je geformuleerd hebt. De aanpassingen in leerarrangementen hebben te maken met leerstof en werkvormen, maar ook met leertijdverkorting, leeromgeving en pedagogische begeleiding. Er is specifieke aandacht voor begeleidingsvormen zoals compacten, verrijken en leertijdverkorting. Daarbij stellen we tot slot de vraag of deze begeleidingsvormen op zorgniveau 2, in de eigen klas, kunnen plaatsvinden of dat er ook op zorgniveau drie, het peergroeponderwijs, een deel van deze begeleiding moet worden ingevuld. Daarnaast is er aandacht voor de vraag wanneer er sprake is van 'leren' en op welke manieren dit leren door de leerkracht beïnvloed kan worden, zodanig dat (hoog)begaafde leerlingen hiervan optimaal kunnen profiteren.

Thema's:

- Compacten
- Verrijken
- Leertijdverkorting
- Peergroeponderwijs

Wat kun je na deze module?

Je kunt, op basis van jouw visie op educational needs van (hoog)begaafde leerlingen, leerstofgerichte begeleidingsinterventies, op het gebied van compacten verrijken en leertijdverkorting, gedifferentieerd organiseren en evalueren op zorgniveau's 2,3 en/of 4 voor (hoog)begaafde leerlingen met inachtneming van de kansen en belemmeringen in de ecologie.

LBGH3 Niet leerstof gerelateerde interventies begaafdheid

In deze module staan interventies centraal die te maken hebben met de sociaal-emotionele ontwikkeling van (hoog)begaafde leerlingen, die niet direct leerstofgericht zijn. Je ontwikkelt een leerlijn voor een (hoog)begaafde leerling of groepje (hoog)begaafde leerlingen met sociaal- emotionele problematiek en overweegt of deze op zorgniveau 1, 2 en/of 3 kan worden ingezet.

Deze module sluit aan bij de modules LBGH1 en LBGH2. De hoor- en werkcolleges worden verdiept met praktijkopdrachten waardoor de aangeboden kennis wordt toegepast.

Thema's:

- De sociaal-emotionele ontwikkeling van (hoog)begaafde leerlingen.
- Perfectionisme, faalangst en motivatie
- Het stimuleren van werk- en leerstrategieën bij (hoog)begaafde leerlingen.
- Ontwikkelen van een leerlijn voor een (hoog)begaafde leerling of groepje (hoog)begaafde leerlingen met sociaal-emotionele problematiek

Wat kun je na deze module?

Je kunt niet-leerstof gerichte begeleidingsinterventies, op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, perfectionisme, faalangst, motivatie en /of werk- en leer strategieën, gedifferentieerd organiseren en evalueren op zorgniveaus 2,3 en/of 4 voor (hoog)begaafde leerlingen met inachtneming van de kansen en belemmeringen in de ecologie.

LBGH4 Onderpresteren

De module Onderpresteren is gericht op het herkennen, verklaren en begeleiden van onderpresteren bij (hoog)begaafde leerlingen. Onder onderpresteren verstaan we het

stelselmatig minder presteren dan op grond van de capaciteiten van een leerling verwacht mag worden (zonder dat het gedrag van de leerling veroorzaakt wordt door een leer-, persoonlijkheids- of gedragsstoornis). Indien er sprake is van een (vermoeden van) onderpresteren is het belangrijk dat basismaatregelen zoals compacten en verrijken op grond van een goede handelingsgerichte diagnostiek toegepast kunnen worden. Daarnaast moet ook nauwgezet vastgesteld worden wat de aanvullende educatieve behoeften van de onderpresterende leerling zijn. Daarbij stellen we tot slot de vraag of deze begeleidingsvormen op zorgniveau 1, 2, in de eigen klas, kunnen plaatsvinden of dat er daarnaast ook op zorgniveau 3 of 4, het peergroeponderwijs, een deel van deze begeleiding moet worden ingevuld. Deze module is voornamelijk gericht op po. De kennis en vaardigheden zoals beschreven bij de modules LBGH1, LBGH2 en LBGH3 worden als startniveau van deze module verondersteld.

Thema's:

- Onderpresteren
- Herkennen onderpresteren
- Oorzaken van onderpresteren
- Begeleidingsmogelijkheden bij onderpresteren
- Peergroeponderwijs in relatie tot onderpresteren

Wat kun je na deze module?

Je kunt de verschillende (inter)nationale definities van onderpresteren bij (hoog)begaafde leerlingen relateren aan de visie van de eigen beroepspraktijk en je kunt op grond daarvan een passend onderwijsaanbod, onderbouwd vanuit mogelijke oorzaken, effectieve interventies, en kansen en belemmeringen in de ecologie op zorgniveau 2,3 en/of 4 organiseren en evalueren.

LVLB1 Orthopedagogisch handelen bij leerlingen met verstandelijke / lichamelijke beperking

Acute en chronische ziekten, lichamelijke afwijkingen of verlies van functies, stoornissen van motoriek, spraak-, gehoor-, visusproblemen en problemen met de cognitieve ontwikkeling zijn van alle tijden. Deze problemen kunnen leiden tot beperkingen in het uitvoeren van activiteiten, waardoor dit soms nadelige gevolgen heeft voor de participatie van kinderen en jongeren.

In het kader van passend onderwijs is het een ware uitdaging om een adequaat onderwijsaanbod te realiseren. Veel van deze kinderen gaan nu nog naar het speciaal onderwijs. Ook nemen ze in toenemende mate deel aan het regulier onderwijs. Dit vraagt om je te verdiepen in de medische achtergrond van verschillende problematieken, om kennis te hebben van het medische jargon in het dossier en om een verkenning te doen van de grenzen in medische/pedagogisch handelen.

Thema's:

- Kinderneurologische aandoeningen, zoals Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH), Cerebrale Parese (CP) en Spina Bifida
- Verstandelijke beperkingen, syndroom van Down, andere voorkomende syndromen en de relatie met erfelijkheid
- Begeleiding en leerstof aanbod
- Afstemming leerling-ouders-onderwijs

Na deze module kun je:

- het begrip verstandelijke beperking, de sociaal emotionele ontwikkeling en afgestemde bejegening van verstandelijk beperkten toepassen in het handelen en de communicatie binnen de praktijkcontext;

- de kennis van medische terminologie, zoals het Nederlandse systeem van vroegdiagnostiek (ICF) koppelen aan indicatiecriteria voor cluster 3 onderwijs;
- betekenis van verschillende syndromen, medische problematieken en neurologische stoornissen, relateren aan het medisch model en het sociale model bij de afwegingen van een handelingsgerichte /oplossingsgerichte benadering van leerlingen binnen praktijkcontext.
- het protocol medisch handelen in de eigen praktijk kritisch evalueren

LVLB3 Orthodidactisch handelen bij leerlingen met verstandelijke/lichamelijke beperking

Bij leerlingen die moeilijk of zeer moeilijk lerend zijn is het vaak nodig om op zoek te gaan naar manieren waarop het onderwijs aangeboden kan worden zodat dit de ontwikkeling van de leerling stimuleert. Dat vraagt van de leerkracht een onderzoekende houding en een arsenaal aan didactische werkwijzen die op het juiste moment ingezet kunnen worden. Je verdiept je in onderwijsconcepten en orthodidactische processen die ondersteunend zijn bij het vormgeven van een krachtige leeromgeving voor moeilijk en zeer moeilijk lerende leerlingen die soms ook te maken hebben met lichamelijke beperkingen. Tijdens en tussen de bijeenkomsten werk je aan een casus uit je eigen praktijk. Daarin integreer je de theorie die in de bijeenkomsten aan de orde komt. Je denkt mee met didactische vraagstukken van andere studenten en geeft elkaar feedback op de uitwerking van de casus.

Thema's

- Programmagericht, adaptief, ontwikkelingsgericht en opbrengstgericht onderwijs.
- Motivatie en taakgerichtheid van de leerling.
- Diagnostisch onderwijzen en leerstijlen van ZML-leerlingen.
- Directe instructie en Expliciete Directie Instructie (EDI) en ondersteuningsbehoeften.
- Samenwerkend leren.
- Specifieke programma's zoals "Lezen moet je doen", "Zeggen wat je ziet", "Leespraat", "Rekenlijn", "De Rekenboog", "Taallessen in ZML" en "STIP"

Na deze module kun je:

- Een motiverende en krachtige leeromgeving ontwerpen voor zeer moeilijk lerende leerlingen en dit delen met collega's om bij te dragen de praktijk
- Planmatig instructie en ondersteuningsbehoeften van zeer moeilijke lerende leerlingen in beeld brengen en onderbouwd interventies afstemmen op leerstijlen en behoeften in samenhang met de ecologie van leerling.

Deze module is interessant voor leerkrachten die in het speciaal onderwijs werken met leerlingen die moeilijk of zeer moeilijk lerend zijn. Meestal bezoeken deze leerlingen een school voor ZML, daarnaast komt het steeds meer voor dat deze leerlingen in het regulier onderwijs een passend onderwijsaanbod volgen.

LVLB4 Onderwijs en leerlingen met ernstige meervoudige beperking (EMB)

Kinderen met Ernstige Meervoudige Beperkingen (EMB) nemen in toenemende mate deel aan het onderwijs in ons land. Het betreft doorgaans kinderen met zowel cognitieve, fysieke en/of psychische problematieken. Het onderwijs aan deze leerlingen kenmerkt zich door een specialistisch onderwijs/ zorgaanbod, waarin veel ondersteuning nodig is, omdat ze behalve ernstige cognitieve beperkingen, ook veelvuldig motorische, sensorische of andere problemen hebben. Deze groep kinderen heeft doorgaans een IQ lager dan 35 en een ontwikkelingsleeftijd onder 5 jaar. Zorg en onderwijs gaan voor kinderen met EMB vaak samen.

Goed onderwijs voor kinderen met EMB omvat interdisciplinaire samenwerking, sterk leiderschap, aanpassingen van en invoering van een specifiek curriculum, goed gebruik maken van ondersteunend personeel, nauwe samenwerking met het gezin. Theoretische kennis over de ontwikkeling van kinderen met EMB en een juiste beeldvorming biedt handvatten voor de begeleiding van deze doelgroep.

Thema's:

- Beeldvorming en LACCS-methode
- Sensorische waarneming, sensomotorische ontwikkeling en alertheid
- Ervaringsordering en sociaal emotionele ontwikkeling
- Communicatie en contactname
- Aanpassing van de leeromgeving
- Intensieve individuele ondersteuning en opbrengstgericht werken

Na deze module kun je:

- de kenmerken en positie van kinderen met EMB koppelen aan afgestemd en stimulerend pedagogisch handelen om een 'goed leven' mede vorm te geven.
- in samenwerking met collega's kinderen en hun ecologische context een stem geven en hiermee een bijdrage leveren aan beleidsontwikkelingen ten aanzien van de doelgroep, op school- of bovenschools niveau.
- vanuit meerdere theorieën over de sensorische en sensomotorische ontwikkeling, prikkelregulering en alertheid onderbouwde ontwikkelingskansen bieden aan kinderen met EMB in onderwijs- en zorgarrangementen.
- een analyse maken van effectieve of niet-effectieve communicatie en een adequate leeromgeving voor kinderen met EMB.
- een opbrengstgericht programma maken voor intensieve ondersteuning van kinderen met EMB in de klas.

Domein Gedrag

GSEL1 Sociaal-emotioneel leren: basisondersteuning gedrag

De kern van de module GSEL1 is gericht op de basisondersteuning gedrag; het afgesproken geheel van preventieve- en licht curatieve gedragsinterventies die binnen de onderwijsondersteuningsstructuur van de school op planmatige wijze en op overeengekomen kwaliteitsniveau, eventueel in samenhang met ketenpartners worden uitgevoerd.

In deze module verkennen we waarom en hoe er binnen het onderwijs vorm wordt gegeven aan de basisondersteuning gedrag en het sociaal-emotioneel leren (SEL). Op basis van jouw kennis over verschillende visies/ theorieën, op het vormgeven van de basisondersteuning gedrag inventariseer je deze in jouw onderwijspraktijk. Je maakt een kritische analyse van je onderwijssituatie en doet aanbevelingen voor verdere ontwikkeling van de basisondersteuning in je eigen praktijk. Je levert een originele bijdrage aan het implementatieproces van basisondersteuning in je klas, school of onderwijssetting. Bij de analyse van complexe onderwijssituaties breng je de afzonderlijke kennisdomeinen van leren en gedrag in onderlinge samenhang, waardoor je SEL in relatie brengt tot het cognitief leren.

De module GSEL-1 is toegankelijk voor studenten die werkzaam zijn in het po, so, vo, vso en mbo en die de basisondersteuning binnen de eigen onderwijssetting willen analyseren en verder ontwikkelen.

Thema's:

- Onderwijsondersteuningsstructuur Gedrag.
- Inhouden op de drie afstemmingsniveaus; waarbij het accent ligt op de basisondersteuning Gedrag.
- Relatie tussen sociaal-emotioneel leren en cognitief leren.
- De rol van de onderwijsprofessional in de basisondersteuning Gedrag.
- Datagestuurd werken

Wat kun je na deze module?

- Je hebt een kritisch begrip van de basisondersteuning Gedrag.
- Je doet vanuit een onderzoeksmatige aanpak aanbevelingen voor verdere ontwikkeling in de school of de klas.

GSEL2 Sociaal emotioneel leren: intensieve interventies

In deze module staat de vraag centraal hoe je kan afstemmen op de sociaal-emotionele onderwijsbehoeften van leerlingen op groepsniveau (eerste niveau van afstemming) en hoe daarbij wordt samengewerkt met verschillende betrokkenen. Deze vraag kan vanuit verschillende perspectieven beantwoord worden, zoals bijvoorbeeld die van leerkracht, (intern) begeleider, docent, mentor of ondersteuner (zorgcoördinator).

Om bovengenoemde vraag te beantwoorden verdiep je je in het model adaptief onderwijs, de algemeen psychologische basisbehoeften, motivatie, groepsvorming, groepsprocessen, het pedagogisch klimaat en diverse methoden en materialen ter bevordering van het stimuleren van de sociaal-emotionele competentieontwikkeling en het voorkomen en omgaan met (digitaal) pesten. Daarbij word je voortdurend uitgedaagd om de relatie met je eigen onderwijspraktijk te leggen en hier kritisch op te reflecteren.

Thema's:

- Pedagogisch klimaat, groepsvorming, groepsprocessen
- Samenwerken met diverse betrokkenen op het eerste niveau van afstemming
- Middelen en materialen ter bevordering van de sociaal-emotionele competentieontwikkeling
- (Digitaal) pesten, pestprotocol en middelen en materialen voor het voorkomen van en omgaan met (digitaal) pesten

Wat kun je na deze module?

In deze module maak je een kritische analyse van de wijze waarop er binnen jouw onderwijspraktijk afgestemd wordt op de sociaal-emotionele competentieontwikkeling op groepsniveau en hoe er wordt omgegaan met (digitaal) pesten. Tevens ga je na hoe hierbij samengewerkt wordt met verschillende betrokkenen. Op basis van deze analyses kan je komen tot interventies/aanbevelingen ter verbetering van jouw onderwijspraktijk.

GSEL3 Sociaal emotioneel leren: specifieke ondersteuning en onderwijszorg-arrangementen

Als leerlingen onvoldoende profiteren van het aanbod in de basis- en extra of aanvullende ondersteuning, is specifieke individuele ondersteuning voor de leerling/ student nodig. In deze module maak je kennis met effectief bewezen specifieke interventietechnieken die je kunt inzetten bij de afstemming op de onderwijsbehoeftes van leerlingen/ studenten met (ernstige) sociaal emotionele- en gedragsproblematiek. Je analyseert een vraag voor specifieke ondersteuning vanuit een meervoudig perspectief en stelt de complexiteit van een casus vast. Daarna kom je tot een logische synthese van de relevante (inter)nationale wetenschappelijke inzichten die een antwoord geven op de vraag die de specifieke interventie aan het onderwijs stelt. Je ontwerpt, methodologisch verantwoord, een specifieke

interventie om gestelde doelen te bereiken. Je werkt vanuit een ecologisch perspectief op leren, ontwikkeling en participatie, waarbij de maatschappelijke context, en wanneer mogelijk, de samenwerking met ouders en/of ketenpartners wordt meegenomen. Je streeft naar ethisch en moreel verantwoord handelen in de specifieke context.

Thema's:

- Inleiding specifieke afstemming
- Planmatig werken aan specifieke interventies.
- Paradigma's gedrag en specifieke interventies
- Gedragsfunctie analyse: GFA
- Cognitieve gedrags interventies in school: CGT
- Psycho educatie
- Onderwijs zorgarrangementen
- Hoorrecht
- Inzichten uit specifieke interventies inzetten voor basisondersteuning

Er wordt met onderstaande thema's uit andere modules een verbinding gemaakt.

- Individuele oplossingsgerichte gespreksvoering BPOD1
- Beeldbegeleiding met de leerling: Modules BBBO 1 tm 3
- Medicatie Modules NEU 1 & 2
- Functie training NEU 1 & 2
- Didactische interventies Modules Leren

Wat kun je na deze module?

- Je analyseert praktijkvraagstukken vanuit een meervoudig perspectief en beoordeelt of een individuele specifieke interventie geïndiceerd is.
- Je komt tot een logische synthese van relevante (inter)nationale wetenschappelijke inzichten bij de ontwikkeling van een specifieke interventie.
- Je laat zien dat je samenwerkt vanuit een ecologisch perspectief en dat je rekening houdt met de perspectieven van alle betrokkenen vanuit wederzijds respect.
- Je deelt inzichten uit specifieke interventies voor doorwerking met collega's en andere betrokkenen.

GSEL4 Handelen in complexe onderwijssituaties met betrekking tot externaliserend gedrag

In deze module staan complexe onderwijssituaties waarin externaliserend gedrag, zoals druk, impulsief, brutaal en agressief gedrag, voorkomt centraal. De module geeft inzicht in de rol die het onderwijs heeft om alle leerlingen en vooral de leerlingen met externaliserend gedrag, professioneel te ondersteunen en de complexiteit van de onderwijssituatie te verminderen. Daarbij wordt op de verschillende niveaus van gelaagdheid ingegaan; omgaan met externaliserend gedrag in de school, bij kleine groepen leerlingen en bij de individuele leerling.

Thema's:

- Externaliserend gedrag
- Planmatig werken aan complexe onderwijssituaties m.b.t. externaliserend gedrag
- Dwars, dwingend en brutaal gedrag
- Agressief en regelschendend gedrag
- Druk, ongeconcentreerd en impulsief gedrag
- Wisselende buien en explosief gedrag

Wat kun je na deze module?

- Je signaleert vanuit de complexe onderwijssituatie ontwikkelingskansen voor leerlingen/ studenten als er sprake is van externaliserend gedrag vanuit een meervoudig perspectief en je stelt de complexiteit van het praktijkvraagstuk vast.
- Je bent in staat om op planmatige wijze te handelen bij externaliserend gedrag en neemt de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen/ studenten op de verschillende niveaus van afstemming als uitgangspunt. Je verantwoordt je onderzoeksmatige aanpak die aansluit bij de praktijkcontext en betreft tijdig relevante betrokkenen zoals ouders en/of jeugdhulpverleners.
- Je maakt onderbouwde keuzes gericht op eigen professionele ontwikkeling met betrekking tot het omgaan met externaliserend gedrag. Je ontwerpt hiervoor methodologisch verantwoorde aanpakken om gestelde doelen te bereiken
- Je onderbouwt je handelen vanuit de paradigma's gedrag en doorgrondt theoretische concepten en expliciteert de betekenis daarvan voor de complexe onderwijssituatie.
- Je draagt bij aan duurzame oplossingen voor complexe onderwijssituaties bij externaliserend gedrag en evalueert met betrokkenen de bijdrage aan de onderwijsontwikkeling en draagt bij aan borging en doorwerking.

GSEL5 Handelen in complexe onderwijssituaties met betrekking tot internaliserend gedrag

In deze module staan complexe onderwijssituaties waarin internaliserende problematiek, zoals angst, depressie en sociaal teruggetrokken gedrag, voorkomt centraal. De module geeft inzicht in de rol die het onderwijs heeft om alle leerlingen en vooral de leerlingen met internaliserende problemen, professioneel te ondersteunen en hun veiligheid te waarborgen. Daarbij wordt op de verschillende niveaus van gelaagdheid ingegaan; omgaan met internaliserende gedrag in de school, bij kleine groepen leerlingen en bij de individuele leerling.

Thema's:

- Internaliserende problemen
- Psychische diversiteit
- Planmatig werken aan complexe onderwijssituaties mbt internaliserend gedrag
- Onzeker en angstig gedrag
- Passief, gesloten en somber gedrag
- Situaties waarin het contact moeilijk is, niet communicatief gedrag

Wat kun je na deze module?

- Je signaleert vanuit de complexe onderwijssituatie ontwikkelingskansen van leerlingen/ studenten als er sprake is van internaliserende problemen vanuit een meervoudig perspectief en je stelt de complexiteit van het praktijkvraagstuk vast.
- Je gaat uit van psychische diversiteit.
- Je bent in staat om op planmatige wijze te handelen bij internaliserende problemen en neemt de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen/ studenten op de verschillende niveaus van afstemming als uitgangspunt. Je verantwoordt je onderzoeksmatige aanpak die aansluit bij de praktijkcontext en betreft tijdig relevante betrokkenen zoals ouders en/of jeugdhulpverleners.
- Je maakt onderbouwde keuzes gericht op eigen professionele ontwikkeling met betrekking tot het omgaan met internaliserende problematiek. Je ontwerpt hiervoor methodologisch verantwoorde aanpakken om gestelde doelen te bereiken
- Je onderbouwt je handelen vanuit de paradigma's gedrag en doorgrondt theoretische concepten en expliciteert de betekenis daarvan voor de complexe onderwijssituatie.
- Je draagt bij aan duurzame oplossingen voor complexe problematieken bij internaliserend gedrag en evalueert met betrokkenen de bijdrage aan de onderwijsontwikkeling en draagt bij aan borging en doorwerking.

GDRM1 Passend Creatief: drama en spel

Deze module stelt je in staat te onderzoeken hoe drama en spel als middel *educational needs* in jouw onderwijspraktijk kan worden ingezet. De inzet van drama en spel als vorm van creativiteit in het onderwijs is een actuele uitdaging op zowel school-, leerling - als leerkracht-niveau. Van (toekomstige) burgers wordt een hoge mate van creativiteit en flexibiliteit verwacht. Telkens opnieuw moet je je leren verhouden tot nieuwe uitdagingen en nieuwe situaties. Alhoewel spelend leren en ontdekken bij kinderen een natuurlijk vermogen is, zien we juist dat spel en spelen in het onderwijs vaak moeten wijken voor een cognitieve insteek. Dit begint al in het basisonderwijs, maar in het voortgezet onderwijs en daarna, lijkt het ook voor leerkrachten moeilijk te zijn om aan die natuurlijke spelbehoefte tegemoet te komen. Drama en spel kan worden ingezet binnen dramalessen, maar ook geïntegreerd in andere vakken en als basis voor een veilige groep, waarin leerlingen/studenten zich thuis voelen. Drama en spel bieden handvatten om creativiteit gedurende een schoolloopbaan te laten groeien, in plaats van af te laten nemen.

In deze module gaan we uit van drama en spel als krachtig middel om sociaal en cognitief leren te bevorderen.

In de interactieve en levendige bijeenkomsten ervaar je de kracht van drama en spel als middel voor de ontwikkeling van sociale, emotionele en cognitieve vaardigheden en persoonlijkheidsgroei van leerlingen/studenten en groepen. Tijdens de bijeenkomsten maak je zowel theoretisch als praktisch kennis met diverse vormen van drama en spel. Vanuit de bestudering van literatuur kom je tot kritische oordeelvorming en leer je theoretische inzichten, zoals kennis over het creatieve brein en verbeeldingskracht, te vertalen naar de schoolcontext. Je onderzoekt welke bronnen voor jou toepasbaar zijn om drama en spel gericht in te zetten bij specifieke doelen binnen jouw werkcontext. Vanuit een onderzoekende houding kun je methodologische kennis die je in de module aangeboden krijgt, zoals kennis over drama en spel als middel, thematisch onderwijs en drama en spel gekoppeld aan cultuureducatie, kritisch beschouwen en leggen naast de methodologie uit de eigen praktijk. De module richt zich daarmee op ontwikkeling van de eigen onderwijspraktijk op het gebied van ontmoeten, oplossingen zoeken, ruimte geven, persoonlijke ontwikkeling en aandacht voor elkaar. Daarnaast onderzoek je hoe drama en spel voor leerlingen/studenten kan helpen om zaken op verschillende manieren te benaderen, te begrijpen, vanuit een ander perspectief te zien en toegankelijker te maken, dus meer vanuit een didactische insteek. Rekening houden met en inspelen op diversiteit is daarbij uitgangspunt. Tijdens de modulebijeenkomsten ligt het accent eveneens op het ontwikkelen van praktische kennis. Mede door zelf werkvormen uit te voeren en te ervaren, onderlinge uitwisseling en vertaling van werkvormen naar je eigen praktijk, op de drie niveaus van afstemming, reflecteer je op het effect van interventies en word je uitgedaagd tot het creëren van nieuwe kennis over passende werkvormen en mogelijkheden.

Deze module sluit aan bij iedere beroepscontext en kent een diversiteit aan toepassingsmogelijkheden. De module is te integreren met alle modules uit gedrag, leren en begeleiden.

Thema's:

- Methodische kaders drama en spel (diverse inzichten en methoden vanuit verschillende benaderingen ten aanzien van drama en spel, waaronder aandacht voor de ontwikkeling van culturele competenties).
- Kennisbasis drama en spel: drama en spel als inzet in verschillende typen onderwijs en bij verschillende cognitieve en/of sociaalemotionele doelen.
- Uitvoeringsvaardigheden in de praktijk voor drama en spel, zoals het opzetten van een gerichte lessenserie of het samenwerken met andere leergebieden.

- Praktijkontwikkeling door drama en spel, zoals met collega's de plek van creativiteit in de school onderzoeken, of samen op zoek gaan naar een aanpak die tegemoet komt aan spelend en onderzoekend leren.
- Verantwoord handelen vanuit persoonlijke opvattingen.

We verwachten een open leerhouding en een actieve inbreng. Dit doen we door je uit te dagen om in je eigen werksituatie kritische en reflectief onderzoekend met drama en spelactiviteiten aan de slag te gaan. Tijdens de moduleperiode werk je planmatig aan een thema uit je eigen schoolcontext, zoals het creëren van een veilige basis, het stimuleren van samenwerking, het ontwikkelen en stimuleren van creativiteit bij leerlingen/studenten, het versterken van het reflecterend vermogen, of het creëren van speels-onderzoekend werken en kritisch denken. Je analyseert je onderwijssituatie ten aanzien van spel en drama, je experimenteert in je eigen (les)praktijk en maakt daarvan films of foto's, die als werkmateriaal voor de bijeenkomsten dienen. Je leert je keuzes te onderbouwen als het gaat om jouw experiment in de praktijk. Vanuit een reflectief onderzoekende houding onderzoek je de mogelijkheden van je eigen rol als professional met betrekking tot een effectieve inzet van drama en spel.

Wat kun je na deze module?

Na deze module kun je, vanuit een onderbouwde visie en op planmatige wijze verschillende interventies voor drama en spel inzetten om sociale, emotionele en cognitieve vaardigheden van leerlingen/studenten te ondersteunen en/of te verbeteren.

Je kunt kennis toepassen in een complexe (onderwijs)situatie en ook kun je jouw inzichten constructief delen met relevante partners. Je kunt opgedane kennis en inzichten ten aanzien van drama en spel integreren en verbinden aan jouw visie op inclusie en diversiteit.

GDRM2 Passend Creatief: beeld en muziek

Deze module stelt je in staat te onderzoeken hoe met name beeldend vormgeven, 'verbeelden' en muziek als middel *educational needs* in jouw onderwijspraktijk ingezet kunnen worden. De inzet van muziek en beeld als vorm van creativiteit in het onderwijs is een actuele uitdaging op zowel school-, leerling - als leerkracht-niveau. Van (toekomstige) burgers wordt een hoge mate van creativiteit en flexibiliteit verwacht. Telkens opnieuw moet je je leren verhouden tot nieuwe uitdagingen en nieuwe situaties. Om op ideeën te komen, om nieuwe situaties voor te stellen, of om ermee om te kunnen gaan is creativiteit en verbeeldingskracht onmisbaar. Alhoewel spelend leren, verbeelden en vanuit 'maken' iets ontdekken over jezelf en de wereld bij kinderen een natuurlijk vermogen is, zien we juist dat deze creatieve processen in het onderwijs vaak moeten wijken voor een cognitieve insteek. Muziek wordt veelal gezien als iets extra's, een beloning, of juist een extra belasting. In deze module wordt de kracht van muziek als middel, vanuit theorie verklaard en gekoppeld aan eigen ervaringen en ideeën.

Om deel te kunnen nemen hoeft je absoluut geen ervaring te hebben met beeldend werken of met muziek. Laat je vooral verrassen. In de levendige bijeenkomsten ervaar je hoe beeldend werken en muziek invloed kunnen hebben op leerprocessen.

Tijdens de bijeenkomsten maak je zowel theoretisch als praktisch kennis met diverse vormen van verbeelden en muziek. Vanuit de bestudering van literatuur kom je tot kritische oordeelvorming en leer je theoretische inzichten, zoals de krachtige werking van kunst bij inzicht in en waardering van diversiteit, de effecten van muziek op hersenen en op emoties, de kracht van kunst en cultuur op school en in vrije tijd, te vertalen naar de schoolcontext. Je onderzoekt welke bronnen voor jou toepasbaar zijn om beeld en muziek gericht in te zetten bij specifieke doelen binnen jouw werkcontext. Vanuit een onderzoekende houding kun je methodologische kennis die je in de module aangeboden krijgt, met betrekking tot mogelijke

aanpak en werkwijze, kritisch beschouwen en leggen naast de methodologie uit de eigen praktijk. De diverse werkvormen helpen om stil te staan bij gevoelens, gedachten en gedrag. Rekening houden met en inspelen op diversiteit en *educational needs* is daarbij steeds uitgangspunt.

Mede door zelf werkvormen uit te voeren en te ervaren, onderlinge uitwisseling en vertaling van werkvormen naar je eigen praktijk, op de drie niveaus van afstemming, reflecteer je op het effect van interventies en word je uitgedaagd tot het creëren van nieuwe kennis over passende werkvormen en mogelijkheden.

Deze module sluit aan bij iedere beroepscontext en kent een diversiteit aan toepassingsmogelijkheden. De module is te integreren met alle modules uit gedrag, leren en begeleiden.

Thema's:

- Vanuit diverse theorieën en eigen praktische ervaring, een visie ontwikkelen op de inzet van beeld en muziek als middel.
- Kennis over muziek en beeld als middel bij thema's als diversiteit, identiteit, samenwerking en het teweeg brengen van veranderingen.
- Uitvoeringsvaardigheden in de praktijk voor beeld en muziek, zoals schilderen, gerelateerd aan emoties, het maken van een rap of haiku, inzet van nieuwe media, muziek als middel voor 'harmonie' en beeldend samenwerken aan een nieuwe constructie.
- Verantwoord handelen vanuit persoonlijke opvattingen

Deze module sluit aan bij iedere beroepscontext en kent een diversiteit aan toepassingsmogelijkheden. De module is te integreren met alle modules uit gedrag, leren en begeleiden.

We verwachten een open leerhouding en een actieve inbreng. Dit doen we door je uit te dagen om in je eigen werksituatie kritisch en reflectief onderzoekend met de diverse werkvormen aan de slag te gaan. Tijdens de moduleperiode werk je planmatig aan een thema uit je eigen schoolcontext, zoals waarderen van diversiteit, samenwerken, het creëren van een veilige basis of het vergroten van plezier en welbevinden. Dit pak je onderzoekmatig aan. Je analyseert je onderwijssituatie ten aanzien van de visie op en inzet van beeld en muziek, je experimenteert in je eigen (les)praktijk en maakt daarvan film- of foto's die als werkmateriaal voor de bijeenkomsten dienen. Je leert je keuzes te onderbouwen als het gaat om jouw experiment in de praktijk. Vanuit een reflectief onderzoekende houding onderzoek je de mogelijkheden van je eigen rol als professional met betrekking tot een effectieve inzet van beeld en muziek.

Wat kun je na deze module?

Na deze module kun je, vanuit een onderbouwde visie en planmatig verschillende interventies voor beeldend vormgeven en muziek inzetten om sociale, emotionele en cognitieve vaardigheden van leerlingen te ondersteunen en/of te verbeteren en een basisondersteuning te creëren, gericht op veiligheid, plezier en welbevinden in de klas of op school. Je kunt de veranderingen die door deze inzet gerealiseerd worden, onderzoekmatig volgen en daarmee een originele bijdrage leveren aan het beleid op het gebied van diversiteit.

GAUS1 Autisme, beeldvorming en zintuiglijke waarneming

Deze module stelt je in staat om als professional te onderzoeken wat jouw beeld en visie op autisme is. Hierbij staan de volgende thema's centraal: prikkelverwerking bij leerlingen met autisme, verschillende benaderingswijzen in het onderwijs voor leerlingen met autisme,

cognitieve stijl van leerlingen met autisme, de zintuiglijke waarneming van leerlingen met autisme en neurodiversiteit als concept dat neurologische verschillen herkend en gerespecteerd moeten worden.

Je weet ervaringsverhalen van leerlingen met autisme te evalueren en te beoordelen n.a.v. gangbare theorieën en kunt kritische afwegingen maken in je handelen vanuit het medisch en sociaal model.

Je wordt uitgedaagd het belang van goede, brede integratieve beeldvorming rondom de leerling met autisme te herkennen en krijgt handvatten om in je eigen praktijk aan het onderwijs aan leerlingen met autisme te ontwikkelen /verbeteren.

Het rapport van de gezondheidsraad: Autismespectrumstoornissen: een leven lang anders, 2009 is de basis voor de handelingsadviezen in deze module. Dit maakt de module geschikt voor verschillende onderwijssettingen (jonge kind - mbo/hbo).

Thema's:

- Beeldvorming bij autisme
- Perspectiefneming en historie, hoe wordt en tegenwoordig over autisme gedacht?
- Genetische en neurobiologische aspecten van autisme
- Genderspecifieke factoren bij autisme en culturele aspecten
- Educatieve benadering van leerlingen met autisme, denken vanuit mogelijkheden en ontwikkelkansen
- Zintuiglijke waarneming en autisme, hoe verloopt dit proces, welke gevolgen heeft dat voor de betekenisverlening voor de leerling met autisme

Wat kun je na deze module?

Na het volgen van deze module kun je je handelen als professional aanpassen aan de onderwijs-/leerbehoeften van de leerling met autisme. Je kunt daarbij onder andere:

- de beeldvorming op basis van de kenmerken autisme en de triade van Wing toepassen en beoordelen in je eigen praktijksituatie.
- de invloed van waarneming op de cognitie evalueren en beoordelen.
- de sensorische waarneming en de specifieke moeilijkheden en mogelijkheden die daaruit voor leerlingen met autisme voort kunnen komen evalueren en beoordelen.
- rekening houden met medische, biologische en neurologische aspecten van autisme:
- de verschillende benaderingswijzen voor autisme die in Nederland gebruikt worden evalueren, beoordelen en kritisch toepassen in je eigen handelen.

GAUS2 Educatieve strategieën en communicatie bij autisme

Deze module stelt je in staat om op basis van integratieve beeldvorming en communicatieonderzoek inzicht te krijgen in de mogelijkheden van een leerling om op een passende wijze verduidelijking voor de leerling met autisme toe te passen t.a.v. ruimte, tijd en activiteiten. Je ontwikkelt en hanteert visuele educatieve strategieën die je evalueert teneinde de communicatie bij leerlingen met autisme te bevorderen. Je past deze inzichten in verschillende contexten (even noemen) toe en evalueert ook je eigen communicatieve handelen. Je verkent de kenmerkende manier van denken die zich manifesteert in andere kwaliteiten op het gebied van Centrale coherentie, Theorie of mind en Executieve functies.

Thema's:

- Psychologische verklaringmodellen voor autisme: Theorie of mind, Centrale coherentie en executieve functies.
- Aanpassen van de omgeving voor de leerling met autisme waarbij we tijd, ruimte en activiteit nader bekijkt en het onderwijs voor deze leerling praktisch gaat uitvoeren.
- Communicatie in beeld brengen voor leerlingen met autisme.

- Het multi-dimensionele model van communicatie: niveaus van betekenisverlening (sensatie, presentatie, representatie en meta-representatie niveau),
- Dimensies van communicatie: Functie, vorm en stijl herkennen en leerdoelen opstellen waarbij je de beeldvorming verder uitbreidt.
- Moeilijk gedrag en communicatie van leerlingen met autisme herkennen en ermee leren omgaan.

Wat kun je na deze module?

Aan het eind van deze module kun je:

- een leer- werkomgeving ontwerpen, die is aangepast aan de competenties én de specifieke kenmerken en afgestemd op de behoefte van de individuele leerling/ student met autisme;
- afstemmen in de onderwijssituatie op basis van de cognitieve stijl van de leerling met autisme;
- aanpassingen van tijd, ruimte en activiteit ontwerpen en implementeren en evalueren op basis van het sensorisch profiel, kenmerken autisme en de cognitieve stijl;
- je handelen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften m.b.t. de communicatie op de leerlingen met autisme in je school op basis van het informeel onderzoek naar de communicatie;
- een informeel communicatie onderzoek uitvoeren en de resultaten interpreteren en op basis hiervan handelingsgericht de communicatie van leerlingen met autisme stimuleren.

GAUS3 Autisme binnen de verschillende levensdomeinen

In deze module werk je planmatig en cyclisch aan onder meer: de sociale ontwikkeling, participatie en zelfstandigheid van leerlingen met autisme, waarin maatschappelijke redzaamheid centraal staat. Je vertaalt de beeldvorming en ontwikkelbehoeftes van een leerling naar verschillende levensgebieden en komt tot concreet handelen in samenspraak met de leerling met autisme. Je leert enkele basisprincipes vanuit Structured Teaching in te zetten, waarin verschillende gevisualiseerde stappenplannen uitgewerkt worden. Je onderzoekt sociale situaties en kijkt kritisch naar het risico van onder- en overvragen met het doel een autismevriendelijke leeromgeving te creëren.

Thema's:

- Leren, leven en werken met autisme, welke werkvaardigheden en werk-gedrag is nodig, wat is een taakanalyse en hoe kom je van taakanalyse naar een stappenplan?
- Sociaal gedrag in de klas en op het werk (stage)
- Sociaal gedrag en vrije tijd, hoe deel je vrije tijd in? (informeel onderzoek naar vrijetijdsvaardigheden)
- Sociaal gedrag en begeleiding bij transities
- Zelfredzaamheid en maatschappelijke redzaamheid

Wat kun je na deze module?

- Je handelen als professional aanpassen aan de behoeften en de mogelijkheden van de leerling/ student met autisme over een van de verschillende aan de orde gekomen levensgebieden.
- Een taakanalyse uitvoeren, evalueren en beoordelen en op basis hiervan onderzoek doen bij je leerlingen en een planmatige interventie plannen, uitvoeren en evalueren.

GAUS4 Bevorderen van zelfmanagement bij autisme

In deze module ligt de focus op de onderwijsprofessional en hoe deze zijn vaardigheden inzet vanuit een herstelondersteunende visie, waarin begrippen als empowerment, participatie, de ervaringsdeskundige, eigenaarschap, zelfregulatie en zelfbeeldontwikkeling

centraal staan. Je leert om met gevisualiseerde hulpmiddelen vanuit verschillende benaderingen met name: cognitieve gedragstherapie, oplossingsgerichte benadering en socratische wijze gesprekken te voeren met leerlingen met autisme.

Je maakt in de module kennis met verschillende aanpakken voor psycho-educatie en evalueert en beoordeelt je gespreksvoering met de leerling met autisme door zelfonderzoek te doen middels beeldinbreng van gespreksituaties, die geanalyseerd worden. Tevens zal in deze module de inhoud van de hele autisme-module-lijn worden samengepakt.

Thema's

- Psycho-educatie bij autisme
- Herstelondersteunende benadering als onderliggende benadering bij zelfinzicht, zelfmanagement, zelfregulatie
- Gespreksvoering met leerlingen met autisme
- Zelfonderzoek van de professional in gesprek met de leerling met autisme
- Oplossingsgerichte gespreksvoering met de leerling met autisme
- Micro- analyse: leren inzoomen op details

Wat kun je na deze module?

Na het volgen van deze module kun je:

- je gesprekken met leerlingen met autisme zodanig aanpassen dat je rekening houdt met de specifieke ondersteuningsbehoeften;
- het belang van gevisualiseerde hulpmiddelen bij gespreksvoering als ABC-analyse, 5-G's, mind mapping onderschrijven, deze uitvoeren en toepassen in je eigen context;
- je handelen als professional binnen gespreksvoering aanpassen aan de behoeften en de mogelijkheden van de leerling met autisme.

GJKD2 Spelen en omgaan met vrije tijd

Jonge kinderen staan spelend in de wereld. Op die manier maken zij zich die wereld eigen en krijgen ze er grip op. Spelen is de motor van ontwikkeling. Wanneer kinderen niet spelen maken we ons zorgen. Het is dan ook van groot belang dat de professional die deze jonge kinderen begeleidt, inzicht heeft in dit fenomeen en doordrongen is van de essentiële rol die spelen heeft in de ontwikkeling van het kind. Want er zijn kinderen die niet goed spelen, of die zelfs niet tot spelen komen. Deze jonge kinderen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften hebben de professional nodig om de stap naar de 'speelwereld' te maken om zich daarmee verder te kunnen ontwikkelen.

Maar wanneer spreken we van 'spelen'? In welke vormen en gradaties komt het voor? Wat heeft een kind nodig om tot spelen te komen? Hoe kan het spel geobserveerd worden? Dat zijn enkele vragen die in deze module aan de orde komen.

Deze module is niet alleen interessant voor professionals die werken met jonge kinderen.

Veel oudere leerlingen in het speciaal onderwijs zijn gebaat bij een leraar die kennis van zaken heeft op het gebied van spelontwikkeling en de voorwaarden waaronder goed spel en een goede vrijetijdsbesteding tot stand kan komen.

Om het doel van deze module te behalen is het van belang om de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling te bestuderen ([Visie in ontwikkeling \(fontys.nl\)](http://fontys.nl)).

Thema's:

- Kenmerken van spelen en van vrijetijdsbesteding
- Ontwikkeling van het spelen in relatie tot de totale ontwikkeling van het kind
- Speltheorie van Vermeer
- Observatiemogelijkheden van spel
- Basisvoorwaarden spel en vrijetijdsbesteding; inrichting ruimten binnen en buiten
- Buitenspelen

Wat kun je na deze module?

Na deze module

- ben je in staat om diverse speelomgevingen / ruimten voor vrijetijdsbesteding zowel binnen als buiten zodanig in te richten, dat kinderen/leerlingen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften in hun (spel)ontwikkeling / vrijetijdsbesteding worden gestimuleerd.
- kun je het spel- en vrijetijdsgedrag gericht observeren en analyseren, waardoor een gepaste begeleiding van het spel / de vrijetijdsbesteding met het oog op het stimuleren van de (spel)ontwikkeling mogelijk is.
- ben je in staat om op basis van jouw onderbouwde visie op ontwikkeling en leren van het jonge kind en jouw onderbouwde opvatting over het belang van spelen en vrijetijdsbesteding op organisatieniveau de dialoog met je collega's aan te gaan en lever je een bijdrage aan beleidsontwikkeling waarbij spel en spelen het uitgangspunt zijn.

GJKD3 Gesprekken met jonge kinderen

In deze module gaat het om gesprekken als ontwikkelingsbevorderend middel binnen het educatie- of onderwijsaanbod aan jonge kinderen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften of oudere leerlingen die op een jongere ontwikkelingsleeftijd functioneren.

Gesprekken voer je de hele dag in informele en meer formele situaties.

Voor jonge kinderen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften en oudere leerlingen die op een jongere ontwikkelingsleeftijd functioneren is het echter niet altijd gemakkelijk zich verbaal te uiten.

Zij hebben een professional nodig die

een houding heeft ontwikkeld waardoor kinderen gestimuleerd worden te praten en gebruik kan maken van gesprekstechnieken en –vaardigheden.

Daardoor wordt de kans groter dat jij kunt achterhalen wat het kind bezighoudt en kun je een betekenisvolle afstemming mogelijk maken.

Bovendien is het voeren van gesprekken een hulpmiddel bij uitstek om het kind binnen activiteiten sociale ondersteuning te bieden, waardoor zichtbaar wordt wat het kind méér kan: ook wel de zone van naaste ontwikkeling genoemd (Vygotsky).

Deze module is niet alleen interessant voor professionals die werken met jonge kinderen.

Veel oudere leerlingen in het speciaal onderwijs zijn gebaat bij een leraar die kennis van zaken heeft op het gebied van communicatie en het voeren van goede gesprekken.

Deze module sluit aan bij inhoud van de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling en op de module GJKD2.

Om het doel van deze module te behalen is het van belang om de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling te bestuderen ([Visie in ontwikkeling \(fontys.nl\)](https://fontys.nl/visie-in-ontwikkeling)).

Thema's:

- Communicatievaardigheden en 'basiscommunicatie'
- De Ervaringsgerichte Dialoog
- Ontwikkelingsgerichte gesprekken
- Dialogische gesprekken
- De Denkstimulerende Gespreksmethodiek (DGM)
- Gesprekken voeren vanuit een oplossingsgerichte houding

Wat kun je na deze module?

Na deze module

- kun je aan de hand van 'basiscommunicatie', jouw communicatie en soorten gesprekken en de wijze waarop je deze in je klas voert, analyseren op de mate waarin deze ontwikkelingsbevorderend zijn.

- kun je jouw communicatie afstemmen op de specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften van jonge kinderen of oudere leerlingen die op een jongere ontwikkelingsleeftijd functioneren.
- voer je op basis van jouw onderbouwde visie op ontwikkeling en leren van het jonge kind en jouw onderbouwde opvatting over de kwaliteit van de communicatie en gespreksvoering met jonge kinderen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften of met oudere leerlingen die op een jongere ontwikkelingsleeftijd functioneren, op organisatieniveau de dialoog met je collega's hierover en lever je een bijdrage aan beleidsontwikkeling.

GJKD4 Begeleiden van spelen en vrije tijd

Spelen is de motor van ontwikkeling. Wanneer jonge kinderen niet tot spelen komen, is het aan ons om hen te helpen spelen en te leren spelen (naar Janssen-Vos, 2004).

Daarmee is het belang van een goede spelbegeleiding duidelijk geworden: we geven het kind en de leerling daardoor een 'geëigend' instrument om zelf (weer) actief de wereld te kunnen ontdekken en zich daardoor te kunnen voorbereiden op zijn of haar toekomst.

In deze module ligt het accent op de begeleidingsvaardigheden van jou als professional. De activiteiten tijdens de bijeenkomsten zijn expliciet gericht op het vergroten van jouw vaardigheden. Door middel van rollenspel leer je de technieken kennen en toepassen en we analyseren filmbeelden van spelbegeleiding die jij in je eigen werksituatie opneemt om die kennis te verdiepen.

Door het eigen maken van de verschillende begeleidingstechnieken, vergroot je je handelingsrepertoire. Je zult ervaren dat je met eenvoudige technieken veel resultaat bereikt en dat zowel het kind of de leerling als jijzelf met meer plezier spelen. En dat leidt tot ontwikkeling!

Deze module is niet alleen interessant voor professionals die werken met jonge kinderen. Veel oudere leerlingen in het speciaal onderwijs zijn gebaat bij een leraar die in het kader van vrijetijdsbesteding kennis van zaken heeft op het gebied van spelbegeleiding.

Deze module sluit aan bij de inhouden van de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling en de modules GJKD2 Spelen en omgaan met vrije tijd en GJKD3 Gesprekken met jonge kinderen.

Om het doel van deze module te behalen is het van belang om de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling te bestuderen ([Visie in ontwikkeling \(fontys.nl\)](http://fontys.nl)).

Thema's:

- Bepalen van de beginsituatie (van jou als spelbegeleider, de leeromgeving én het kind/de leerling)
- Organisatie speluur / speelwerktijd / pauzes / vrije tijd
- Spelbegeleiding vanuit Ontwikkelingsgericht Onderwijs
- Het voorbereide spel
- Het aansluitende spel
- Het begeleide spel
- Regisserend spel en de vertelspeltafel

Wat kun je na deze module?

Na deze module

- kun je de spelbegeleidingstechnieken afstemmen op de specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften van jonge kinderen, of op die van het oudere kind met een jongere ontwikkelingsleeftijd in het kader van vrijetijdsbesteding.
- heb je een onderbouwde opvatting over de noodzaak van de begeleiding van het spelen en vrijetijdsbesteding voor je doelgroep.

- formuleer je op basis van jouw onderbouwde opvatting op ontwikkeling en leren van het jonge kind in dialoog met je collega's speladviezen en op organisatieniveau lever je een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van de spelbegeleiding en/of begeleiding van de vrijetijdsbesteding.

GJKD5 Afstemmen met ontwikkelingsmaterialen

De verschillende materialen en de inrichting van je leeromgeving zijn je instrumenten om het leren van het jonge kind te stimuleren. In die inrichting treft het kind de materialen aan die hem uitnodigen aan de slag te gaan. Deze nemen we in deze module onder de loep met het oog op de ontwikkeling van jonge kinderen met specifieke begeleidings- en onderwijsbehoeften.

Want wat doe je als jonge kinderen niet uit zichzelf aan de slag gaan met al dat materiaal dat uitnodigend klaar staat? Of wanneer zij er 'onbegrensd' mee werken en het handelen leidt tot chaos? Of als het maar niet lukt hen te motiveren?

Dat vereist van jou als professional naast inzicht in de ontwikkeling en het begeleiden van het spelen (GJKD2 en GJKD4) en zicht op gespreksmogelijkheden met het kind (GJKD3), ook inzicht in de ontwikkeling van het leren, in de mogelijkheden van de verschillende materialen en creativiteit en fantasie om deze af te stemmen op de talenten, belangstelling en behoeften van het kind. In deze module onderzoek je die mogelijkheden en leer je (activiteiten met) materialen onderbouwd aan te passen.

Het accent ligt in deze module op de didactische kant van jouw begeleidings-vaardigheden.

Deze module is niet alleen interessant voor professionals die werken met jonge kinderen. Veel oudere leerlingen in het speciaal onderwijs zijn gebaat bij een leraar die kennis van zaken heeft op het gebied van ontwikkelingsmaterialen.

Deze module sluit aan bij de inhoud van de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling en de modules GJKD2, GJKD3 en GJKD4.

Om het doel van deze module te behalen is het van belang om de digitale leeromgeving Visie in ontwikkeling te bestuderen ([Visie in ontwikkeling \(fontys.nl\)](http://fontys.nl)).

Thema's:

- Leertheorieën
- Taxonomie van Bloom
- Bloemmodel afstemming speelbehoeften
- De Leuvense Betrokkenheid Schaal (LBS)
- Ongevormde materialen
- Loose parts (ofwel 'open eind materiaal')
- Bouwmaterialen
- Historische pedagogiek: Pestalozzi, Fröbel, e.a.
- Constructiematerialen
- Compositiematerialen
- Speelleermaterialen

Wat kun je na deze module?

Na deze module

- kun je een uitnodigende speelleeromgeving / ruimte voor vrijetijdsbesteding creëren, waarbij je gebruik maakt van alle materiaalgroepen, waardoor kinderen/leerlingen met specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften in hun ontwikkeling gestimuleerd worden.

- ben je in staat om systematisch, op basis van een theoretische onderbouwing, verschillende (activiteiten met) ontwikkelingsmaterialen af te stemmen op de specifieke begeleidings- speel- en onderwijsbehoeften van jonge kinderen of leerlingen met een jongere ontwikkelingsleeftijd.
- ga je op basis van jouw onderbouwde visie op ontwikkeling en leren van het jonge kind en je onderbouwde materialenkennis, de dialoog met je collega's hierover aan en op organisatieniveau lever je een bijdrage aan de verbetering van het afgestemd werken met ontwikkelingsmaterialen.

Domein Begeleiden

BCOM1 Communicatie binnen begeleidingsprocessen

Communicatie is een wezenlijk onderdeel van je vak als professional. Je bent voortdurend in interactie met leerlingen, collega's en andere betrokkenen. Je kunt niet niet-communiceren: ook als je niets zegt, breng je een boodschap over. Contact is een voorwaarde voor geslaagd communiceren: verbinding met jezelf, je gevoelens, gedachten én die van de (diverse) ander(en).

In de module maak je kennis met diverse communicatieprincipes, theorieën, methodieken en instrumenten. Je wordt uitgedaagd om je bewust te worden van je eigen communicatiestijl, je keuzes en de gevolgen daarvan voor je interactie en afstemming met anderen.

De gewenste opbrengst van deze module is dat je in staat bent om op uitvoerings- en metaniveau je eigen communicatieve processen aan te sturen en hierop te reflecteren. Er is een voortdurende koppeling tussen theorie, praktijk en persoon, met per bijeenkomst concrete opdrachten. We verwachten een (pro)actieve, (zelf)onderzoekende houding met een respectvolle attitude en ethisch handelen. Beeldopnamen maken van je eigen communicatie in de beroepscontext behoort tot de mogelijkheden.

Thema's:

- Communicatietheorieën en -methodieken
- Perspectieven: waarnemen en interpreteren
- Verbindend communiceren en (groeps)diversiteit
- De kracht van woord en beeld

Wat kun je na deze module?

Aan het einde van deze module heb je voor jezelf een betekenisvol kader ontworpen voor theoretische en praktische kennis rondom communicatieprocessen die je binnen jouw werkcontext tegenkomt.

BCOA1 Coaching binnen begeleidingsprocessen

Coaching is een breed begrip, waarmee velerlei begeleidingsactiviteiten met collega's en/of leerlingen worden aangeduid. Tijdens deze module gaan we allereerst in op het begrip 'coaching' en we plaatsen dit binnen het bredere kader van begeleiding van leerprocessen. Rolneming en mandaat krijgen daarbij een plek; en eventuele dilemma's die zich vandaaruit kunnen voordoen.

We nemen coaching nader onder de loep. Je ontdekt welke persoonlijke coachingsstijlen er zoal bestaan, welke stijlen bij jou als professional passen én welke stijlen in welke praktijksituatie het meest van toepassing zijn.

Coaching kan vanuit diverse uitgangspunten vorm krijgen. We leggen verschillende manieren om te coachen naast elkaar en vergelijken deze op toepasbaarheid. Daarbij is er ook aandacht voor oplossingsgericht coachen.

De gewenste opbrengst van deze module is dat je in staat bent om anderen in je professionele context op gepaste wijze te begeleiden en dat je daarbij bewust keuzes in je handelen kunt sturen. Er is een voortdurende koppeling tussen theorie, praktijk en persoon. We gaan uit van een (pro)actieve, (zelf)onderzoekende houding, een respectvolle attitude en ethisch handelen. Beeldopnamen maken van je eigen begeleidingsactiviteiten in de beroepscontext behoort tot de mogelijkheden.

Thema's:

- Coaching geplaatst binnen het continuüm van begeleidingsprocessen
- Rolneming, mandaat en dilemma's van een coach bij begeleidingsprocessen
- Coachingsstijlen en persoonlijke voorkeuren
- Diverse coachingsbenaderingen, waaronder oplossingsgericht coachen

Wat kun je na deze module?

Aan het einde van deze module heb je helder welke coachingsstijl bij jou als professional past, en welke manier van coachen past binnen diverse praktijksituaties die je tegenkomt in jouw werkcontext.

BLOB1 Coaching op talentontwikkeling: visie op levensloopbanen

Deze module biedt een springplank om toekomstgericht les te geven in samen werken en samenleven. Dit vraagt om vooruit leren kijken: hoe ziet de wereld er morgen uit? Welke banen komen en gaan, wat betekent vergrijzing en ontgroening? Ben ik een robot? Is er werk voor iedereen?

Het vereist een ontwikkelhouding gericht op brede vorming en verbinding met de omgeving: je permanent aanpassen aan verandering, open staan voor een nieuwe klus, job of partnerschap in professioneel handelen.

Mensen, dus ook alle kinderen en jongeren, zijn geen potjes waarop een dekseltje past, maar kunnen in de loop van hun leven veranderen van identiteit, persoonlijk en professioneel. Ze leren door grenservaringen, bouwen zo aan hun biografie, hun levensverhaal, hun levensloop.

Er is, naast kwalificatie, aandacht nodig – in alle lessen - voor persoonlijke en socialiserende vorming van leerlingen/studenten (Bildung). We willen ze leren om keuzes te maken, na te denken over jezelf (wie ben ik?), wat je boeit (wat wil ik?) en wat je talenten zijn (wat kan ik?). Leren je horizon te verruimen, de wereld is immers veelkleurig divers.

In deze module gaat het om oog krijgen voor 'life design', levensloopbaanfitness: wat is jouw unieke verhaal? Hierbij komen metaforen en matching aan bod, maar ook toeval, de ongezochte vondst: serendipiteit, omdat je niet alles zelf in de hand hebt. We werken toe naar een visie die in je eigen praktijk doorvertaald kan worden in strategisch beleid en gemeenschappelijk perspectief ten aanzien van methodische begeleiding.

Op basis van theorie, uitwisseling van ervaringen, praktijkvragen en telkens wisselende perspectieven bouw je samen aan een gefundeerde visie op talentontwikkelingsgerichte begeleiding.

Thema's:

- Matching als perspectief
- Ontwikkeling en leerproces als perspectief
- Beslissen als perspectief
- Maatschappij als perspectief
- Je biografisch verhaal
- Je leven als onderneming

Wat kun je na deze module?

Je kunt je eigen biografische levensloop analyseren op gemaakte keuzes en belemmerende en bevorderende factoren hierbij. Je kunt je visie op talentontwikkeling onderbouwd verwoorden. Vanuit kennis en visie kun je je doelgroep begeleiden en coachen bij hun talentontwikkeling/leer-loopbaan. Je bent in staat kritisch maar ook waardierend vanuit meerdere perspectieven aan te geven hoe deze visie in je praktijk vorm en inhoud kan krijgen.

BLOB2 Levensloopbaanbegeleiding: regie en eigenaarschap

Iedereen heeft talenten, maar je hebt zelfvertrouwen en 'eigenaarschap' nodig om de beste versie van jezelf te worden. Dat betekent voor het onderwijs: bevorderen van het gebruik van eigen kracht en talenten en leren denken in mogelijkheden en kansen. Uitgangspunt is dat iedereen een herstel-ondersteunend vermogen heeft en kan leren de eigen veerkracht aan te spreken. Dat begint al bij de jongste kinderen en geldt voor iedereen met of zonder (zichtbare) beperkingen, met of zonder bijzonder ondersteuningsbehoeften. Ofwel: werken aan levenslang ontwikkelen.

Dit vraagt om een dialoog, wat betekent 'gekend en gehoord worden'. We noemen dit levensloopbaancommunicatie. Om vanuit een gemeenschappelijke visie te komen tot schoolbreed gedragen methodische begeleiding is een beargumenteerde inzet van hulpmiddelen, instrumenten en methodieken vereist. Maar ook jezelf (als professional) de vraag stellen wat nodig is om dit te leren. Denk daarbij aan:

- Het ondersteunen van leerlingen/studenten bij het ontwikkelen van innovatieve en ondernemende vaardigheden.
- Het ondersteunen van leerlingen/studenten bij het werken aan het eigen talentprofiel en portfolio en daarmee hun profilering.
- Het aanreiken van aanvullende instrumenten en methodieken aan leerlingen/studenten om hun aanpassingsvermogen en arbeidsidentiteit te versterken (empowerment) en zo hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Op basis van theorie, uitwisseling van ervaringen, praktijkvragen en telkens wisselende perspectieven bouw je samen aan eigenaarschap bij gebruik van loopbaanmethodieken, -modellen en -systemen.

Thema's:

- Identiteit en persoonlijkheid
- Cognitieve verwerking van informatie gericht op doorstroming
- Planning en besluitvorming: keuzestijlen
- Instrument-/methodiekengebruik vanuit actuele invalshoeken

Wat kun je na deze module?

Mede dankzij de onderlinge uitwisseling van ervaringen met methodieken en instrumenten ben je in staat een beargumenteerde keuze te maken uit een scala van mogelijkheden. Je kunt methodes of instrumenten diepgaand analyseren op bruikbaarheid binnen jouw praktijk. Je kunt een vergelijkende analyse maken uit aangereikte en zelf gezochte materialen.

BLOB4 Professionele levensloopbaanbegeleiding in een veranderende samenleving

Wat doet een loopbaanprofessional eigenlijk? Welk beeld hebben we zelf van een loopbaanprofessional en hoe kijkt 'men' tegen ons aan? Er circuleren verschillende benamingen zoals bijvoorbeeld decaan, mentor, coach, stagebegeleider, studieloopbaanbegeleider, studiegroepbegeleider, arbeidsbemiddelaar, jobcoach. Titels

waarvan niet altijd duidelijk is in hoeverre het takenpakket overlap of juist witte vlekken, onbekend gebied, vertoont.

In deze module gaan we dieper in op deze rollen, functies en taken. Je onderzoekt welke personen, partijen, organisaties relevant zijn bij het begeleiden naar (vervolg)opleidingen, werk en betekenisvol burgerschap. We analyseren welke eisen en gedragscodes vanuit de overheid en diverse beroepsverenigingen aan loopbaanprofessionals gesteld worden. Dit leggen we naast de in de eigen praktijk geformuleerde profielen. De groep functioneert in dit proces als een professionele leergemeenschap.

Centraal staat de regie van de loopbaanprofessional op de eigen ontwikkeling bij het begeleiden van jongeren naar zelfsturing in opleidingen, loopbaan- en werkkeuzes, maar ook in life- design en betekenisvol burgerschap. Daarnaast zoeken we naar manieren om onze expertise meer bekendheid te geven door het verzamelen van bewijzen voor wat werkt.

Je betreft hierin internationale onderzoeksliteratuur ter onderbouwing van gewenste (toekomstige) ontwikkelhouding, vaardigheid, inzicht en kennis. Op basis van de onderlinge uitwisseling van profielen reflecteer je op wat bijdraagt aan het actualiseren en optimaliseren van je professionele identiteit als loopbaan-'expert'.

Thema's:

- Innovatie onderwijs-zorg-arbeid
- Participatief, relationeel burgerschap
- Duurzame inzetbaarheid, duurzame samenleving
- Het nieuwe onderwijs en nieuwe werken
- Innovatief ondernemerschap
- Arbeidsmarktperspectief, ontwikkelingen
- Jobcrafting, job engineering, job creation
- Eisen competent gedrag loopbaanprofessionals & competentiescans
- Verkennen en versterken van eigen netwerk

Wat kun je na deze module?

Je kunt op basis van eisen die er gesteld worden aan begeleiders op het gebied van (studie)loopbaan, arbeidsparticipatie en/of betekenisvol burgerschap een inschatting maken van je eigen competenties op dit gebied. Je kunt een visie vormen ten aanzien van gewenste houding en vaardigheden binnen je eigen context en netwerk. Op basis daarvan formuleer je eigen leer- en ontwikkelingsdoelen en stappen.

BBB01 Beeldbegeleiding en interactie analyse

In deze module maak je kennis met de kaders van Beeldbegeleiding (BB); basisinteractie principes voor geslaagde communicatie, video-interactieanalyse (VIA), handelingscategorieën adaptief onderwijs en onderliggende theorieën.

Beeldbegeleiding is afgeleid van de systeemtheorie, die gedrag benadert vanuit groepsdynamica, waarbij in interacties elkaar voortdurend beïnvloedende factoren spelen. Met de camera worden interacties in beeld gebracht (beeldopnamen = korte filmpjes) en interactiepatronen geanalyseerd.

Deze module sluit aan bij iedere beroepscontext en kan toegepast worden in vele taken en rollen van een professional. De module is te integreren met alle modules uit de domeinen gedrag, leren en begeleiden.

Er wordt van je verwacht dat je reflectief onderzoekend kennis ontwikkelt, die je vertaalt naar praktijk en professie en verwerkt in de triade. Video-interactieanalyse speelt een belangrijke rol, waarvoor je korte beeldopnamen maakt in je eigen praktijk. De module wordt afgesloten met het interactief delen van kennis aan de hand van beeldopnamen, waarbij je de triade integreert.

Thema's:

- Methodische kaders beeldbegeleiding
- Kennisbasis beeldbegeleiding: systeemtheorie, interactie- en communicatietheorie, groepsdynamica, basisvertrouwen-hechtingstheorie
- Video-interactieanalyse (VIA)-vaardigheden
- Betekenisverlening aan beeldbegeleiding in je praktijk
- Waardenoriëntatie en beeldbegeleiding: ethisch en ecologisch verantwoord handelen.

Wat kun je na deze module?

Na afloop van deze module heb je kennis ontwikkeld en toegepast met beeldbegeleiding, wat heeft geleid tot kennisverdieping, inzicht en oordeelsvorming over de mogelijkheden met beeldbegeleiding voor jouw professie en praktijkontwikkeling.

BBB02 Begeleiderscommunicatie bij beeldbegeleiding

Beeldbegeleiding is een begeleidingsmethodiek voor leraren, teams en leerlingen, gericht op het bevorderen van handelingsbekwaamheden in de praktijk vanuit een systeembenadering. Je leert aan de hand van beelden beroepspraktijken te analyseren op interactie-effecten tussen professional en leerling(en) en het doel in de context. In deze module ligt het accent op de ontwikkeling van je begeleiderscommunicatie en –vaardigheden met beelden.

Je oriënteert je op theorieën en begeleidingsmethodieken bij beeldbegeleiding: in groepsdynamica, systeem- en interactietheorieën en reflectie- en feedbackmodellen, waaruit je voor jezelf een keuze maakt om kennis te ontwikkelen als beeldbegeleider. Je maakt kennis met meerdere reflectietheorieën en -technieken en gaat hier actief mee aan de slag in je eigen praktijk. Je maakt beeldopnamen van je eigen begeleiderscommunicatie in interactie met anderen. Vanuit video-interactieanalyse (VIA) maak je de integratie tussen theorie, praktijk en persoon in de triade. In de laatste bijeenkomst deel je een korte beeldpresentatie in video interactieanalyse en kom je tot interactief kennis delen en leren met elkaar.

Thema's:

- Beeldbegeleiding, begeleiderscommunicatie en interactieanalyse
- Reflectief leren en feedback: theorieën en modellen in relatie tot beeldbegeleiding,
- Ondersteunende en niet ondersteunende begeleiderscommunicatie
- Authentiek functioneren en beeldbegeleiding
- Actuele onderzoeken en internationale oriëntatie in beeldbegeleiding

Wat kun je na deze module?

Na afloop van deze module heb je kennis en vaardigheden ontwikkeld in begeleiderscommunicatie en beeldbegeleiding. Je kunt vanuit (zelf)reflectie bewustzijn ontwikkelen op het professionele handelen van jezelf en anderen. Je hebt voor jezelf als beeldbegeleider kennis ontwikkeld en toegepast in je praktijk, wat heeft geleid tot kennisverdieping, inzicht en oordeelsvorming. Je weet je begeleiderscommunicatie en je rol als beeldbegeleider te relateren aan jouw praktijk en professie en te onderbouwen met persoonlijke professionele waarden.

BBB03 Beeldbegeleiding en planmatig begeleiden

Beeldbegeleiding is een begeleidingsmethodiek voor leraren, teams en leerlingen, die gericht is op het ontwikkelen van handelingsbekwaamheden van leerlingen en professionals in de beroepspraktijk. In deze module worden kaders aangereikt voor het 'planmatig begeleiden' met beeldbegeleiding. Je maakt een koppeling met een thema uit je praktijk, waarin je een kort traject planmatig begeleiden uitvoert. Per bijeenkomst worden thema's aangereikt, die gerelateerd zijn aan planmatig begeleiden met beeld, zoals: planmatig begeleiden met beelden van leraar, leerling(en) of leerteams, beelden en het ondersteunen bij leren, teamleren, beeldbegeleiding met leerlingen.

Na iedere bijeenkomst ga je actief aan de slag met beeldbegeleiding in je praktijk, de uitwerking van video-interactieanalyses (VIA) en de integratie ervan in de triade. In de laatste bijeenkomst deel je je kennisontwikkeling in planmatig begeleiden met beeld met medestudenten.

Thema's:

- Beeldbegeleiding en handelingscategorieën adaptief onderwijs
- Beeldbegeleiding: oplossings-, handelings- en opbrengstgericht
- Beeldbegeleiding en het bevorderen van pedagogisch handelen
- Begeleidingstrajecten met leerlingen met beeldbegeleiding
- Teamprofessionalisering, begeleidde intervisie met beeldbegeleiding
- Planmatig begeleiden met beelden en multi-method coaching
- Beeldbegeleiding in breder perspectief

Wat kun je na deze module?

Aan het einde van deze module heb je kennis en vaardigheden in planmatig begeleiden met beelden. Je weet de theorie te koppelen aan de praktijk en hebt voor jezelf kennis ontwikkeld, toegepast en verdiept, wat heeft geleid tot inzicht en oordeelsvorming over planmatig begeleiden met beeld voor jouw praktijk- en professionele ontwikkeling.

BPOD1 Principes van oplossingsgericht denken

In deze module maak je kennis met het conceptuele denkkader van het oplossingsgerichte gedachtegoed. Dit gedachtegoed wordt in verband gebracht met theorieën rondom positieve psychologie als onderliggend concept.

De oplossingsgerichte aanpak schenkt geen aandacht aan het repareren van tekorten of beperkingen. Ze concentreert zich op 'datgene wat werkt' en het zelf (opnieuw) keuzes kunnen maken. In de module wordt ingegaan op de betekenis daarvan op micro-, meso- en macroniveau. Het doel van deze module is dat je kennis hebt opgedaan over de principes achter het oplossingsgerichte gedachtegoed en de rol van de positieve psychologie daarin en deze kritisch kunt beschouwen binnen eigen contexten.

Je kunt deze kennis vanuit jouw eigen visie verbinden aan eigen werkmodellen en leert enkele toepassingsmogelijkheden in jouw eigen praktijk op hun gebruikswaarde te schatten.

Thema's:

- Probleemgericht / oplossingsgericht denken
- Benaderingen binnen de positieve psychologie
- Basisprincipes van het oplossingsgerichte gedachtegoed
- Diverse praktische toepassingsmogelijkheden

Wat kun je na deze module?

Je hebt je houding bepaald ten opzichte van het oplossingsgerichte gedachtegoed op basis van theorie en onderzoeksresultaten. Je kunt een onderbouwde keuze maken in het toepassen van basisinterventies en programma's.

BLEI1 Leiderschap in onderwijs

Binnen schoolorganisaties is er in toenemende mate sprake van 'gespreid' leiderschap. Een ieder kan vanuit expertise en bezieling werken aan verbetering van het lerend vermogen van een school. Samen werken vanuit een gezamenlijk gedragen visie is van belang om onderwijsprocessen duurzaam te kunnen optimaliseren.

In deze module leer je hoe je vanuit een (bege)leidende taak of rol richting en sturing kunt geven aan kwaliteitsverbetering van het onderwijs binnen je eigen schoolorganisatie. Het vormen van een professionele leergemeenschap staat hierbij centraal.

Het uitgangspunt is binnen je eigen organisatie toe te werken naar een lerende kwaliteitscultuur waarin beslissingen worden gebaseerd op systematisch verzamelde data. Door dit systematisch te doen kan een PDCA-cyclus worden gerealiseerd waar iedereen in de organisatie verantwoordelijkheid neemt en hierop aanspreekbaar is vanuit eigenaarschap voor die kwaliteit. De wereld om de school wordt ook betrokken bij de kwaliteitscultuur, waarbij het van belang is af te stemmen en samen te werken binnen de bredere contexten en dynamische netwerken waar hedendaagse schoolorganisaties zich in bewegen. Je leert hoe je leiderschap kunt vormgeven waarbij je je baseert op heldere kaders, en je tegelijkertijd maximaal afstemt op individuele talenten, professionele autonomie en diversiteit van collega's.

Deze module is zowel geschikt voor studenten met een formele leidersrol als voor studenten die zich op het gebied van leidinggeven (willen) bewegen op alle lagen van de schoolorganisatie.

Thema's

- Leidinggeven aan professionele leergemeenschappen
- Visie, missie en beleid
- Werken met een onderzoekscultuur met oog voor kwaliteitsmanagement
- Samenwerken in dynamische contexten en (leer)netwerken

Wat kun je na deze module?

- Je maakt vanuit eigen positie en rol een onderbouwde keuze uit diverse leiderschapsstrategieën, afgestemd op de dynamiek van je werkcontext.
- Je draagt bij aan het creëren van een kwaliteitscultuur passend bij de schoolontwikkelingsfase waarin jouw schoolorganisatie als professionele leergemeenschap zich bevindt.

BLEI2 Begeleiden van veranderingsprocessen

De maatschappij verandert in rap tempo, en het onderwijs verandert mee. Als onderwijsprofessional heb je daar ongetwijfeld mee te maken.

In deze module gaan we in op de dynamieken bij veranderingsprocessen. Hoe komt het dat de ene collega in hoog tempo voorop loopt, en de andere collega de hakken in het zand zet? Hoe kijk je zelf aan tegen veranderingsprocessen, en wat kun jij daarin als 'teacher leader' en 'change agent' betekenen? Hoe kun je als team samen veranderingsprocessen vormgeven, en daarbij als team groeien? Wat is de verandercultuur in jouw werkcontext, en hoe kun je daarmee omgaan? Hoe kun je veranderingsprocessen op een positieve en waarderende manier benaderen?

Het doel van deze module is kennis over veranderingsprocessen binnen onderwijsorganisaties te verbinden met de context van je eigen praktijk. In de loop van de module bouw je aan een eigen werktheorie over wat past bij wie jij bent als onderwijsprofessional en wat in jouw onderwijsorganisatie nodig is.

Deze module is nuttig voor alle onderwijsprofessionals. Iedereen is immers, op welke wijze dan ook, voortdurend betrokken bij veranderingen. Door middel van deze module leer je welke plek je daar zelf in hebt, wat jouw visie is ten aanzien van veranderen en hoe je daar in de praktijk vorm aan kunt geven.

Thema's:

- Visies op veranderen en veranderculturen
- Fasen in veranderingsprocessen en teamvorming

- Betrokkenheid en weerstand
- Waarderend veranderen

Wat kun je na deze module?

Je begrijpt de dynamieken bij veranderingsprocessen in schoolorganisaties, en je hebt handvatten ontwikkeld om proactief je rol te nemen om hier als team samen vorm aan te geven.

BLEI3 Persoonlijk leiderschap

Als onderwijsprofessional werk je in een complex en snel veranderend werkveld. ‘Standaard’ oplossingen zijn zelden voorhanden. Elke dag opnieuw sta je voor keuzes: doe ik het goede en doe ik dat goed (genoeg)?

Professioneel handelen veronderstelt dat je je handelen kunt verantwoorden naar jezelf, maar ook dat je daar op aanspreekbaar bent door anderen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan ouders, collega’s, je organisatie, de beroepsgroep. In deze module wordt stilgestaan bij jouw persoonlijke opvatting in je professioneel handelen. Welke waarden zijn voor jou belangrijk in de keuzes die je maakt? Hoe verhoud je je tot anderen? Welke dilemma’s kom je tegen en hoe ga je daar mee om? Hoe blijf je in balans? Professionele ruimte en eigenaarschap staan daarbij centraal. Jouw eigen concrete praktijkervaringen en de betekenis die je daaraan geeft staan op de voorgrond, waarbij je een koppeling maakt met passende theoretische concepten.

Deze module kan een belangrijke bijdrage geven aan de ontwikkeling van jezelf als professional en daarmee ook aan jezelf als student in de opleiding tot master Educational Needs. Deze module is te integreren met alle overige modules binnen de domeinen Leren, Gedrag en Begeleiden. Er wordt geen specifieke voorkennis verondersteld. Er wordt van je gevraagd dat je bereid bent om concrete praktijkdilemma’s te delen en te bespreken met anderen.

Thema’s:

- Impliciete en expliciete waarden in jezelf en in je werkcontext
- Dilemma’s, stilstaan en ‘slow thinking’
- Professionele ruimte en eigenaarschap
- Handvatten bij het omgaan met professionele dilemma’s

Wat kun je na deze module?

Je kunt dilemma’s die je tegenkomt in je eigen onderwijspraktijk op een professioneel onderbouwde wijze hanteren.

BOMG1 Ouders en school

Goede contacten tussen school, ouders en leerlingen werken door in de kwaliteit van een school en komen de leerprestaties én de maatschappelijke ontwikkeling van de leerlingen ten goede. Ouderbetrokkenheid is daarbij van belang en gaat over een niet-vrijblijvende en gelijkwaardige samenwerking tussen ouders en school waarin ouders en school vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school)ontwikkeling van het kind. Doelen van ouderinzet en ouderbetrokkenheid is de benadering van leerlingen thuis en op school op elkaar af te stemmen en te optimaliseren (pedagogisch doel), ouders een bijdrage te laten leveren aan het reilen en zeilen van de school (organisatorisch doel) en mee te laten beslissen over het beleid (democratisch doel). Hiermee is vorming en opvoeding een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school. Een belangrijk element in de afstemming tussen activiteiten van de school en ouders is hoe leraren, ouders en leerlingen aankijken tegen de ‘opvoedende’ taak van de leraar en de ‘onderwijzende’ taak van de ouders. Daarbij komt dat scholen en leraren te maken hebben met hoge verwachtingen van

ouders, groepen moeilijk bereikbare ouders, maar ook ouders zelf kunnen een drempel ervaren in hun contacten met de school.

Bovendien vraagt de wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet een nieuwe manier van werken. Besluitvorming over kinderen wordt steeds meer in gezamenlijkheid genomen, waarbij ieders stem wordt gehoord. Tegelijkertijd is bekend dat veel leraren handelingsverlegenheid ervaren als het gaat om het samenwerken met ouders. Met sommige ouders verloopt het contact moeizaam, terwijl dat dikwijls juist die ouders zijn die je hard nodig hebt.

Leraren zijn de professional in de relatie met ouders en van hen mag dan ook verwacht worden dat zij de regie nemen in het samenwerken, dat zij weten hoe te handelen, wie wanneer te betrekken en hoe, en dat zij, ook als het lastig wordt, zich professioneel blijven inzetten in het samenwerken. Dat vraagt nogal wat van hen: vermogen en durf om de regierol te nemen in het samenwerken met ouders; inzicht in de eigen expertise en toegevoegde waarde van die van ouders; vermogen om relaties aan te gaan en samen te werken, vermogen om een vertrouwensrelatie op te bouwen met ouders, ook als dat niet vanzelf gaat en ten slotte, inzicht in de stappen die gezet kunnen worden om de samenwerking met ouders te verbeteren.

Thema's:

- Ouderbetrokkenheid, educatief partnerschap in de school
- Partnerschap met ouders, een verdieping op eigen positie.
- Communiceren met (moeilijk bereikbare) ouders
- Samenwerken met ouders in een grootstedelijk omgeving
- Good practices (internationaal) van samenwerking met ouders

Wat kun je na deze module?

Je weet diverse oudercontacten vorm te geven vanuit gedeelde verantwoordelijkheid, en je kunt een bijdrage leveren aan verbetering van de samenwerking met ouders in je organisatie.

BOMG2 Interprofessioneel handelen

Leraren werken steeds meer samen. Niet alleen met collega's binnen of buiten de eigen school, maar ook met andere disciplines. Wetten als Passend Onderwijs (2014), de Jeugdwet (2015), de Participatiewet (2015), de Wet Sociale Veiligheid (2016) vereisen dat er in het onderwijs wordt samengewerkt met jeugdhulp, het bedrijfsleven en gemeentes. Deze wetten vragen tevens dat er meer gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van kinderen, jongeren en opvoeders en dat er meer preventief gewerkt wordt.

Een dergelijke manier van samenwerken levert zeker kansen op, maar is complex en blijkt in de praktijk nog lastig. Professionals kennen elkaar nog onvoldoende, spreken elkaars taal nog niet, weten niet wat een andere discipline kan toevoegen en dikwijls evenmin wat de toegevoegde waarde van de eigen discipline precies inhoudt.

Leraren spelen in het samenwerkingsproces een belangrijke rol. Leraren hebben een band met hun leerlingen en hebben bovendien specifieke expertise op het gebied van leerprocessen, motivatie, groepsprocessen en preventief werken. Zij kunnen de regie nemen en eraan bijdragen dat het sociaal kapitaal van alle betrokkenen benut wordt. Dat vraagt van hen dat zij bereid en in staat zijn om zich buiten hun eigen domein te begeven, dat zij als het ware over de grenzen van hun eigen beroep stappen, benieuwd zijn naar wat anderen kunnen bijdragen. Dat vraagt moed, durf, creativiteit, zelfvertrouwen en nieuwsgierigheid. Het vraagt tevens dat zij inzicht hebben in samenwerkingsprocessen en zich in dat samenwerken weten te positioneren.

In deze module komen vragen aan bod als: Wat zijn ieders taken, rollen en verantwoordelijkheden? Hoe liggen de verhoudingen als professionals uit verschillende

disciplines elkaar ontmoeten? Welke inbreng kan je als leraar hebben? Wat kunnen anderen betekenen voor jouw werk?

Thema's:

- Interdisciplinair samenwerken met partners rond de school ten behoeve van de optimalisering van de ontwikkelingskansen van leerlingen
- Rollen en verantwoordelijkheden van eenieder in deze samenwerking
- Lerende netwerken
- Professionaliteit voor interdisciplinair samenwerken
- Lokaliseren van interpersoonlijke dynamieken binnen samenwerkingsrelaties
- Dialoog als een kritisch onderzoeksgesprek
- Passende interventies die de samenwerkingsrelatie bevorderen

Wat kun je na deze module?

Je bent in staat om op professionele wijze een samenwerkingsrelatie aan te gaan en kunt in complexe situaties vanuit verschillende perspectieven samenwerken met andere professies rondom de ontwikkeling van leerlingen.

BOMG3 Planmatig werken aan ondersteuningsstructuren

De kern van deze module is hoe je in jouw werkcontext een duurzame bijdrage kunt leveren aan een ondersteuningsstructuur die de ontwikkeling van alle leerlingen waarborgt. De complexe ondersteuningsbehoeften van een of meerdere leerlingen centraal stellend, onderzoek je met alle betrokkenen vanuit het ecologisch systeem van de leerling hoe er in de onmiddellijke omgeving snel en efficiënt ondersteuning geboden kan worden.

Daartoe verkennen we allereerst de uitgangspunten, het nut en de noodzaak van duurzame praktijkverbetering. Je maakt kennis met verschillende paradigma's en visies met betrekking tot innovatie en procesverbetering.

Je verdiept je in bestaande vormen van systematische praktijkverbetering zoals HGW en OGW.

We gaan in op de achterliggende principes bij Passend Onderwijs en wat deze kunnen betekenen voor een betekenisvolle inrichting van ondersteuningsstructuren in jouw werkcontext. Je verdiept je in het bestaande continuüm van ondersteuning dat in het kader van Passend Onderwijs in jouw werkcontext gerealiseerd is. Daarbij komen onder andere begrippen als passend arrangeren, het ondersteuningsplan (OP), het schoolondersteuningsprofiel (SOP) en het ontwikkelingsperspectief (OPP) aan bod. Je komt in interactie met medestudenten tot overeenkomsten en verschillen in ondersteuningsstructuren en formuleert verbeterpunten voor jouw werkcontext.

Thema's:

- Systematische en duurzame praktijkverbetering
- Ondersteuningsstructuren
- Wettelijke kaders, uitgangspunten en principes van Passend Onderwijs
- Continuüm van ondersteuning en passend arrangeren
- Ondersteuningsplan (OP), schoolondersteuningsprofiel (SOP) en ontwikkelingsperspectief (OPP)

Wat kun je na deze module?

Je bent in staat om een bijdrage te leveren aan het duurzaam / structureel verbeteren van betekenisvolle ondersteuningsstructuren in jouw werkcontext.

Geldig voor alle domeinen

DIF1 Waarderen van verschillen

De wens en noodzaak om het onderwijs af te stemmen op verschillen tussen leerlingen zijn groter dan ooit. De Nederlandse overheid verwacht dat leraren in elk type onderwijs, onafhankelijk van niveau en context, aansluiten bij de specifieke ondersteuningsbehoeften van iedere leerling. In de visie en missie van vrijwel iedere school ligt de nadruk op talentontwikkeling, eigenaarschap, gepersonaliseerd leren of een andere term die verwijst naar de ontwikkeling van iedere individuele leerling. Nieuwe vormen van onderwijs ontstaan, maar het is niet altijd helder waarom een school kiest voor een specifieke vorm van maatwerk en vaak ontbreekt systematische evaluatie. Het uitgaan van verschillen vraagt complexe kennis en differentiatievaardigheden en een sterk bewustzijn van de eigen opvattingen en verwachtingen. In deze module wordt ingegaan op belangrijke maatschappelijke thema's, zoals diversiteit en kansen(on)gelijkheid. Je leert een adequate leeromgeving te creëren waarin gewerkt wordt vanuit hoge verwachtingen van iedere leerling. Je verdiept je in belangrijke rollen die je als leraar vervult, als organisator, motivator, assessor en coach van het leerproces, gericht op de ontwikkeling van zelfsturing van leerlingen.

Thema's:

- Diversiteit, differentiatie en instructiewijzen
- Verwachtingen, onderwijsachterstanden en kansenongelijkheid
- Krachtige leeromgeving: een goede basis voor alle leerlingen
- Feedback en zelfsturing

Wat kun je na deze module?

Na deze module kun je

- betekenis en inhoud geven aan belangrijke maatschappelijke thema's als diversiteit, kansengelijkheid en onderwijs vanuit hoge verwachtingen;
- je onderwijspraktijk (ortho)pedagogisch/didactisch en organisatorisch proactief en kritisch onderbouwd inrichten, werkend vanuit leer- en ontwikkelingsdoelen afgestemd op de specifieke ondersteuningsbehoeften van leerlingen;
- je communicatie naar leerlingen bewust en effectief inzetten in je praktijkcontext en de ontwikkeling van zelfsturing stimuleren en begeleiden.

NEU1 Neuropsychologie 1

Gedrag en leerprestaties van de mens worden bepaald door de werking en de informatieverwerking van de hersenen. Als leerkracht heb je in je werk dagelijks te maken met aspecten van informatieverwerking, zoals aandacht, geheugen, taalontwikkeling, prikkelgevoeligheid, planning, motivatie en emoties. Soms zal dit expliciet aan de orde zijn wanneer er sprake is van een neuropsychologische problematiek, meestal is het impliciet aan de orde wanneer je bijvoorbeeld inzoomt op de leerstijl van leerlingen.

De hersenen ontwikkelen zich aan de hand van de omgeving ('Context shapes the brain'). Zowel biologische factoren als psychologische, sociale en culturele factoren zijn belangrijk voor deze ontwikkeling, dus prikkels uit de omgeving zijn uiteindelijk bepalend voor de hersenrijping. Dat betekent dat je als leerkracht invloed uit kunt oefenen. Welke invloed is dat dan? Daarvoor is het eerst nodig inzicht te hebben op de werking van de delen van de hersenen. We bekijken de hersenen naar opbouw, de functiegebieden, de samenwerking tussen deze gebieden en naar mogelijke hersenfunctiestoornissen. Daarnaast kijken we naar de consequenties van het (dis)functioneren van de hersenen voor het onderwijs, maar zeker

ook naar de mogelijkheden die we hebben in het onderwijs om gebruik te maken van de kracht van het brein.

Wat wordt er van je verwacht?

Tijdens de bijeenkomsten wordt naast theorie gebruik gemaakt van ervaringen en vragen van studenten en wordt een beroep gedaan op je reflectief-onderzoekende houding.

Vorbereiding op de bijeenkomsten maakt de leerervaring rijker. Er wordt van je gevraagd je eigen praktijk in te brengen.

In deze module proberen we het gedrag en het leren van kinderen op neuropsychologische wijze te verklaren, te begrijpen en te kunnen gebruiken.

Thema's:

- Inleiding neuropsychologie: lokalisatie, werking en ontwikkeling hersenen
- Cognitie, intelligentie, mentale ontwikkeling
- Aandacht, concentratie en motivatie
- Executieve functies

Wat kun je na deze module?

- Je ontwikkelt kennis en visie ten aanzien van het inzetten van neuropsychologische concepten. Aan het eind van deze module kun je deze concepten gefundeerd toepassen bij het formuleren van een aanpak passend bij de onderwijsbehoeften van een leerling/student.
- Je hebt kennis van de ontwikkeling van de hersenen en haar functies.
- Je hanteert de begrippen aandacht, concentratie en motivatie ook vanuit neuropsychologisch perspectief.
- De begrippen inhibitie, interferentie en flexibiliteit hebben een betekenis voor je in relatie tot je eigen praktijk.
- Je bent in staat de executieve functies te benaderen vanuit een neuropsychologisch perspectief. Je kunt aangeven op welke wijze deze een rol spelen in je onderwijs.
- Je hebt een visie op cognitie, intelligentie en mentale ontwikkeling. Je weet welke rol deze begrippen spelen in jouw praktijk.

NEU2 Neuropsychologie 2

Gedrag en leerprestaties van de mens worden bepaald door de werking en de informatieverwerking van de hersenen. Als leerkracht heb je in je werk dagelijks te maken met aspecten van informatieverwerking, zoals aandacht, geheugen, taalontwikkeling, prikkelgevoeligheid, planning, motivatie en emoties. Soms zal dit expliciet aan de orde zijn wanneer er sprake is van een neuropsychologische problematiek, meestal is het impliciet aan de orde wanneer je bijvoorbeeld inzoomt op de leerstijl van leerlingen. De hersenen ontwikkelen zich aan de hand van de omgeving ('Context shapes the brain'). Zowel biologische factoren als psychologische, sociale en culturele factoren zijn belangrijk voor deze ontwikkeling, dus ook prikkels uit de omgeving zijn uiteindelijk bepalend voor de ontwikkeling van de hersenen en de functies. Dat betekent dat je als leerkracht invloed uit kunt oefenen. Welke invloed is dat dan? In deze module kijken we naar enkele specifieke functies van de hersenen en op welke wijze deze een rol spelen binnen ons onderwijs. We kijken naar de consequenties van het (dis)functioneren van de hersenen voor het onderwijs, maar zeker ook naar de mogelijkheden die we hebben in het onderwijs om gebruik te maken van de kracht van het brein.

Tijdens de bijeenkomsten wordt naast theorie gebruik gemaakt van ervaringen en vragen van studenten en wordt een beroep gedaan op je reflectief-onderzoekende houding.

Vorbereiding op de bijeenkomsten maakt de leerervaring rijker. Er wordt van je gevraagd je

eigen praktijk in te brengen. In deze module proberen we het gedrag en het leren van kinderen op neuropsychologische wijze te verklaren, te begrijpen en te kunnen gebruiken.

Thema's:

- Geheugen en werkgeheugen.
- Emotie, vrees en sociale informatieverwerking.
- Perceptie en informatieverwerking
- Ruimtelijke cognitie en (psycho)motoriek

BOT1 Betekenisvol onderwijs voor de toekomst 1

Hoe kunnen we onze leerlingen voorbereiden op een toekomst waarvan niemand weet hoe die eruitziet? Dat is een belangrijke vraag waar het hedendaagse onderwijs zich in deze snel veranderende maatschappij voor geplaatst ziet. We willen dat onze leerlingen leren omgaan met de uitdagingen die ze in hun latere leven tegenkomen, maar wat hebben ze daarvoor nodig en hoe kunnen we ons onderwijs daartoe inrichten?

We verkennen in deze module diverse onderwijsstromingen en kijken hoe die passen bij de nabije en verder weg gelegen toekomst. Vanuit deze stromingen scherp je je eigen visie aan en vind je aanknopingspunten voor je eigen praktijk. Je beschouwt daarbij kritisch wat er écht nieuw is, en wat er wellicht wordt 'herontdekt'. We bekijken trends, die op dit moment in onderwijs zichtbaar zijn, en koppelen dat aan modellen rondom onderwijsontwerp. Ook de rol van leren in de praktijk, met ICT en online wordt bekeken.

Thema's:

- Onderwijsstromingen
- Visie op onderwijs voor de toekomst
- Modellen voor onderwijsontwerp
- Hybride en blended leren

Wat kun je na deze module?

Na het volgen van deze module heb je een voor jou passende visie ontwikkeld op betekenisvol onderwijs voor de nabije of verder weg gelegen toekomst vanuit het verkennen van onderwijsstromingen en modellen voor onderwijsontwerp, en weet je hoe je je eigen onderwijs daarop kunt inrichten.

BOT2 Betekenisvol onderwijs voor de toekomst 2

Aansluiten bij wat leerlingen nodig hebben is een van de grote vragen voor de toekomst. Hoe kunnen we daarnaar kijken vanuit diverse leertheorieën? Wat hebben die het onderwijs gebracht en welke helpen het onderwijs verder? Welke theorieën zijn ook daadwerkelijk helpend in onze onderwijspraktijk? Op dit moment staat responsief onderwijs in de belangstelling, waarbij het toetsen om te leren (assessment as learning) centraal staat en niet het leren om te toetsen (assessment of learning). Formatief evalueren speelt daarbij een grote rol. Wat is het precies en hoe geef je dit vorm in de klas? Eigenaarschap en zelfsturend leren van de leerling is hier sterk aan gekoppeld, dus staan we stil bij wat dat is en hoe dat in de onderwijspraktijk te stimuleren is.

Thema's:

- Leertheorieën
- Ondersteunende onderwijstheorieën of onderwijsmythes?
- Responsief onderwijs en assessment as learning
- Eigenaarschap en zelfsturing

Wat kun je na deze module?

De module geeft je, vanuit het verkennen van theorie, handreikingen om vanuit leertheorieën aan te sluiten bij het leren van leerlingen en daarmee het je visie op responsief onderwijs te ontwikkelen en dat te vertalen naar jouw praktijk.

Modules onderzoek

OPSB Photovoice onderzoek: Sense of Belonging

Photovoice is een creatieve vorm van participatief actieonderzoek. Deze methodiek is gericht op drie doelen: inzicht in de krachten en zorgen binnen de groep, het aangaan van kritische gesprekken over uiteenlopende thema's met de betrokkenen om wie het gaat en het informeren van beleid of interventies. Deze methodiek is zeer geschikt voor het betrekken van leerlingen / studenten, collega's, (keten)partners of andere betrokkenen op wie jij je richt. Het is belangrijk dat ieder van hen zich gewaardeerd voelt, gelijkwaardig behandeld wordt en verbondenheid ervaart. Verbondenheid, ofwel een *sense of belonging*, wordt al lange tijd erkend als een centrale menselijke behoefte. De ervaring hiervan kan niet alleen bijdragen aan psychosociaal welbevinden, maar ook aan fysieke gezondheid, betere studieresultaten en beroepssucces. Middels photovoice leer je de mate waarin de betrokkenen sense of belonging ervaren, en hoe dit nog verder verbeterd kan worden, in kaart te brengen via hun beelden en verhalen.

Thema's:

- Onderzoekend vermogen
- Participatief Actieonderzoek
- Photovoice
- Sense of Belonging

Wat kun je na deze module?

Na afloop van deze module heb je kennis en vaardigheden ontwikkeld voor het uitvoeren van participatief actieonderzoek, met behulp van de photovoice methodiek. Hierdoor versterk je je onderzoekend vermogen. Daarnaast heb je verdiepte kennis over het thema 'Sense of Belonging'. Je bent in staat zicht te krijgen op de verhalen, behoeften en verbeteringsuggesties van de betrokkenen op wie jij je richt.

OSIC Storytelling: Inclusieve Taal en toegankelijkheid

De taal die je gebruikt reflecteert je impliciete houding en opvattingen, waardoor je deze communiceert. Dit geldt ook voor je lesmaterialen, (digitale) leeromgeving en communicatie naar buiten. Het herkennen en gebruiken van inclusieve taal is daarom belangrijk voor het erkennen van diversiteit en het uitdragen van respect naar iedereen, waarbij je sensitief bent voor verschillen. In deze module onderzoek je actief welke taal je gebruikt en hoe je de taal en toegankelijkheid van je team, school of organisatie kunt analyseren. Kritisch leren kijken naar taal in woord, beeld en geluid vraagt om het vangen en vinden van verhalen. Storytelling is een creatieve vorm van participatief actieonderzoek. Door het inzetten van reflectieve storytelling onderzoek je jouw eigen verhaal en dat van de ander. Je leert hoe taalgidsen en het Universal Design for learning een bijdrage kunnen leveren aan inclusie en toegankelijkheid.

Thema's:

- Onderzoekend vermogen
- Participatief Actieonderzoek
- (Reflective) Storytelling
- Inclusieve Taal en Toegankelijkheid

Wat kun je na deze module?

Na afloop van deze module heb je kennis en vaardigheden ontwikkeld voor het uitvoeren van participatief actieonderzoek, met behulp van storytelling. Hierdoor versterk je je onderzoekend vermogen. Daarnaast heb je verdiepte kennis over het thema 'Inclusieve Taal en toegankelijkheid'. Je bent je bewust van je eigen woorden en taalgebruik in jouw

onderwijspraktijk. Je bent in staat een bijdrage te leveren aan het toegankelijker en inclusiever maken van de communicatie op jouw werkplek.